

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA

BRAMBORY

2005
PROSINEC

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Odbor rostlinných komodit MZe ČR

Odpovědný odborný redaktor:

Ing. Ivan Svoboda

MZe ČR

Ředitel odboru analýz a speciálních komodit

Ing. Divišová Eva

MZe ČR

Zdroje informací, zpracovatelé podkladů:

ČSÚ	Český statistický úřad	SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
ČŠS	Český škrobárenský svaz	ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský Brno
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce	ÚBSČR	Ústřední bramborářský svaz ČR Havlíčkův Brod
GŘ	Generální ředitelství cel Praha	VÚB	Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod, s.r.o.
MF	Ministerstvo financí ČR	VÚZE	Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha
MZe	Ministerstvo zemědělství ČR		
MP	Ministerstvo podohospodářstva SR		
SRS	Státní rostlinolékařská správa Praha		

Autor zprávy touto cestou děkuje za spolupráci výše uvedeným organizacím a jejich odborným pracovníkům.

Od marketingového roku 2004/05 začíná v ČR marketingový rok jako v EU, tedy od 1.7. daného roku a končí 30.6. následujícího roku. Statistika zahraničního obchodu v roce 2003/04 je proto ve zprávě zpracována od 1.9.2003 do 30.6.2004. Do roku 2002/03 začínal marketingový rok v ČR od 1.9. a končil 31.8. následujícího roku.

ČSÚ upozorňuje, že po vstupu ČR do EU nemusí být získaná data o dovozu a vývozu úplná. U dodávek v rámci intrakomunitárního obchodu ČR v rámci EU budou chybět dodávky menších množství dané komodity (do 2 000 kg).

OBSAH

Seznam zkratk	2
Úvod	2
Souhrn	2
Zásahy státu u komodity brambory	3
Kontrola kvality konzumních brambor	6
Pěstování a trh brambor v Evropě	8
Vývoj pěstování a trhu brambor v ČR	14
Rané brambory	23
Ostatní pozdní konzumní brambory	26
Brambory na výrobu škrobu	31
Sadbové brambory	32
Bramborový škrob	35
Výrobky z brambor	42
Přílohy	46

SEZNAM ZKRATEK

AZS	Aktivní zušlechťovací styk
CN	Kombinovaná nomenklatura (celní termín)
CPV	Cena průmyslových výrobců
CZV	Cena zemědělských výrobců
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
ES	Evropská společenství
EUR	Euro, společná měnová jednotka většiny zemí EU
EU	Evropská unie
NČS	Nové členské státy EU
NK	Nařízení evropské komise (EK)
NV	Nařízení vlády
Sb	Sbírka (u zákonů)
SAPS	Přímá platba na 1 ha zemědělské plochy v EU
SOT	Společná organizace trhu (v odvětví bramborového škrobu)
SVZ	Situační a výhledová zpráva
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR

ÚVOD

Situační a výhledová zpráva BRAMBORY listopad 2005 navazuje na zprávu vydanou v říjnu roku 2004. Zpráva je zpracována na základě údajů dostupných k září roku 2005 a celní statistiky do 30.6.2005, pokud není uvedeno jinak. V první části zprávy jsou popsány zásahy státu vztahující se ke komoditě brambory. Další část je zaměřena na sledování jakosti tržních brambor v České republice a pěstování brambor v Evropě. Hlavní část zprávy je věnována problematice pěstování a zpracování brambor v České republice a vývoje cen na tuzemském trhu. Další část se zabývá problematikou výroby škrobu v ČR a společné organizace trhu v odvětví bramborového škrobu v EU.

SOUHRN

V marketingovém roce 2005/06 bude činit podle odhadu ČSÚ k 15.10.2005 celková sklizeň brambor (rané a ostatní konzumní a škrobové) za zemědělský sektor **1 069,6 tis. t**. To představuje meziroční nárůst o 208 tis. t. Domácí trh by tedy měl být dostatečně zásoben tuzemskými bramborami. Z tohoto množství podle odhadu ČSÚ připadá **63 tis. t** na **rané** a **754,3 tis. t** na **ostatní konzumní** brambory. Celková produkce brambor na výrobu škrobu se odhaduje na cca **252,4 tis. t**. Výnosy brambor se odhadují vzhledem k poměrně příznivým klimatickým podmínkám na **29,65 t/ha**, tedy nejvyšší od roku 1918. Při započítání produkce samozásobitelů se celková výroba brambor v roce 2005/06 zvýší podle odhadu nad úroveň 1,20 mil. t.

Bramborářství ČR se m.j. vyznačuje určitým podílem samozásobitelských ploch, jejichž výměra se odhaduje na 15 – 20 % celkové plochy brambor. V marketingovém roce 2004/05 se odhadovala celková výměra samozásobitelských ploch na 6 167 ha. Na zásobování trhu čerstvými bramborami má naprosto rozhodující podíl zemědělský sektor.

Celková plocha brambor (rané a ostatní konzumní a škrobové) dosáhla v roce 2005 v zemědělském sektoru **36 071 ha**, zhruba na úrovni minulého roku. V tomto roce významně poklesly plochy raných konzumních brambor na **2 893 ha**. Příčinou snížení byla pouze ta skutečnost, že se v ČR poprvé od roku 2004/05 (v EU již podstatně dříve) považují za rané brambory jen ty brambory, u kterých je předpoklad sklizně do 30.6. daného roku. Brambory sklizené po tomto datu jsou nyní statisticky

sledovány jako ostatní konzumní brambory, jejichž plocha se proto značně zvýšila na **25 414 ha**, průměrný výnos se odhaduje na **27,82 t/ha**. Osázené plochy brambor na výrobu škrobu se v roce 2005/06 zvýšily na 7 764 ha a výnos se odhaduje 28,98 t/ha.

Celkový dovoz konzumních brambor v roce 2004/05 (včetně raných) v čerstvém stavu se oproti marketingovému roku 2003/04 snížil na celkovou úroveň **78 tis. t** (meziroční snížení o 17,9 tis. t). Dovozy brambor v předchozích dvou marketingových letech významně narostly oproti předcházejícím obdobím a negativně ovlivňují situaci u tuzemských pěstitelů. Markantní zvýšení dovozů bylo především v důsledku nízké úrody v roce 2003, ale částečně i úplnou liberalizací obchodu v rámci EU od května 2004. Brambory byly dováženy především z Nizozemí a Německa. Vývoz konzumních brambor byl v roce 2004/05 rekordně vysoký a dosáhl **41 683 t** (nárůst o 30 880 t). Průměrná vývozní cena však byla pouze cca 2 500 Kč/t.

Dovoz výrobků z brambor po přepočtu na syrové brambory činí v roce 2004/05 **132 654 t**, tedy mírně nad úroveň předchozího roku. Největší podíl na dovozu mají bramborové hranolky, které jsou dováženy především z Polska a Belgie. V roce 2004/05 velmi významně vzrostly dovozy vařených zmrazených brambor. Celkový dovoz již dosáhl 10 375 t. Vývoz výrobků z brambor je tradičně podstatně nižší než dovoz, i když v roce 2004/05 poměrně významně vzrostl a dosáhl asi 1/3 úrovně dovozu.

Ceny zemědělských výrobců ostatních konzumních brambor zaznamenaly v roce 2004/05 velmi výrazný propad (meziroční snížení o 4 350 Kč/t) na průměr **2 697 Kč/t**. V roce 2005/06 se sice očekává růst cen, ale nárůst nebude zřejmě příliš výrazný. Spotřebitelské ceny brambor v roce 2004/05 dosáhly průměrné hodnoty **6,72 Kč/kg**, to je zhruba dvojnásobně nižší cena než v předchozím roce. Hlavní příčinou nízkých cen je vysoká nadúroda brambor v hlavních producentských zemích EU v roce 2004.

Osázená plocha brambor pro výrobu škrobu v tomto roce v ČR meziročně vzrostla o 730 ha. Brambory podle odhadu dosáhnou v tomto roce vyššího výnosu, v průměru 29,65 t/ha. Průměrná škrobnatost je odhadována na 18,8 %. Celková produkce škrobu by při této škrobnatosti a vysoké produkci brambor převyšovala stanovenou národní kvótu **33 660 t** bramborového škrobu. Zpracovatelé se mohou dohodnout s pěstiteli na podmínkách odběru brambor nad úroveň předem nasmlouvaného množství.

ZÁSAHY STÁTU U KOMODITY BRAMBORY

Do zásahů státu u komodity brambory jsou zahrnuty:

- 1. Celní a ochranná opatření**
- 2. Licenční režim**
- 3. Daňová opatření**
- 4. Dotační programy**
- 5. Státní podpora pro investice spojené se závlahou brambor**
- 6. Zásahy Státního zemědělského intervenčního fondu – SZIF**

1. Celní a ochranná opatření

Od 1.5. 2004 jsou v ČR platné pouze celní předpisy EU. Celní sazebník platící v EU od 1. ledna 2005 byl vydán v Nařízení Komise č. 1810/2004 ze dne 7.9.2004 v souladu s nařízením Rady č. 2658/1987 – o sazební statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku.

V příloze SVZ jsou uvedena cla, která mají vztah ke komoditám brambory a bramborovému škrobu a výrobkům z těchto komodit a to před vstupem i po vstupu do EU (cla vůči třetím zemím).

V zemích ES jsou používány následující typy **cel**:

- a) **valorické** (například 12,5 % z celní hodnoty zboží)
- b) **specifické** (například 22,8 EUR ze 100 kg čisté hmotnosti)
- c) **kombinované** (například 36,8 + 9,4 EUR/100 kg net znamená 36,8 % z celní hodnoty zboží + 9,4 EUR ze 100 kg hmotnosti).

2. Licenční režim týkající se dovozu a vývozu zboží

Do 30.4.2004 nepodléhala licenčnímu řízení v ČR žádná z komodit brambory či škrobu. Od 1.5.2004 podléhá licenčnímu řízení bramborový škrob. Podle nařízení Rady č. 1784/2003 o společné organizaci trhu s obilovinami a nařízení EK č. 1291/2000, kterými se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu dovozních a vývozních licencí, podléhá licenčnímu řízení při dovozu i vývozu také bramborový škrob. Vydáváním licencí je v ČR pověřen SZIF. Platnost licencí trvá 4 měsíce plus probíhající měsíc.

3. Daňová opatření

V oblasti daňové politiky státu došlo především v souvislosti se vstupem do EU k zásadní změně v oblasti DPH. S účinností od 1.5.2004 (s výjimkou několika paragrafů) nabyl účinnosti **zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty**. Tento zákon upravuje daň z přidané hodnoty uplatňované na zboží, nemovitosti a služby. **Základní sazba** daně byla snížena z 22 % na **19 %** a **snížená sazba** daně zůstala na **5 %**.

Ve snížené 5% sazbě DPH byly zařazeny m.j. následující kapitoly a skupiny položek celního sazebníku, týkající se komodit brambory nebo škrob:

- 07 zelenina
- 11 mlýnské výrobky, škroby, inulín
- 1702 ostatní cukry
- 20 přípravky ze zeleniny

4. Dotační programy

V rámci jednotlivých podpůrných programů (PP) týkajících se brambor byly stanoveny v roce 2005 následující dotační tituly finančních podpor:

3. Podpora ozdravování polních a speciálních plodin

Účel: zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence šíření karanténních virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem.

Předmět dotace:

- 3.a) biologická a fyzikální ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin,
- 3.c) podpora na testování množitelského materiálu s využitím imunoenzymatických metod a metod PCR,
- 3.d) podpora šlechtění zaměřeného na vyšší odolnost proti škodlivým biotickým i abiotickým činitelům a odpovídající kvalitu výsledné produkce.
- 3.e) podpora používání certifikované sadby brambor na produkčních plochách u pěstitelů hospodařících v uzavřené sadbové oblasti vymezené zákonem č. 219/2003 Sb., o uvádění osiva a sadby do oběhu, jako prevence proti šíření karanténních bakterií.

Forma dotace: neinvestiční dotace. V případě dotačního programu 3. lze dotaci poskytnout VÚRV Ruzyně.

Výše dotace:

- 3.a) do výše 60 % z prokázaných nákladů na pořízení bioagens a na odborný servis u biologické ochrany,
- 3.c) do výše 60 % prokázaných přímých nákladů,
- 3.d) do výše 90 % prokázaných vyjmenovaných nákladů (viz část D Zásad),

- 3.e) do výše **1 500 Kč/tunu** certifikované sadby **stupně C 2**, do výše **2 500 Kč/tunu** certifikované sadby **stupně C 1 a vyšší**, použité na vlastní výsadbu produkčních (nikoliv množitelských) ploch v uzavřené sadbové oblasti (maximálně 3 tuny/ha osázené plochy).

Poznámka: minimální množství použité certifikované sadby v uzavřené sadbové oblasti, vymezené zákonem 219/2003 Sb., je jedna tuna.

Na dotační titul 3.e) byl stanoven finanční limit pro rok 2005 na 46 mil. Kč. Požadavky na finanční podpory v roce 2005 byly v celkovém objemu 45,235 mil. Kč. Všechny požadavky by měly být do konce roku 2005 uspokojeny.

5. Státní podpora pro investice spojené se závlahou brambor

EU nabízí v rámci stanoveného Operačního programu „**Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství**“ m.j. i program, který umožňuje čerpat finanční podporu na investiční záměry v oblasti vodních zdrojů, tedy i závlahových systémů. Tyto možnosti nejsou doposud v ČR dostatečně využívány, přitom tento program má platnost pouze do konce roku 2006. V příštím roce vyhlásí MZe programy v rámci Operačního programu „Rozvoje venkova“ pro rok 2006. Žadatelé si potom mohou ve stanoveném termínu podat žádost o finanční podporu na příslušných regionálních odborech SZIF. K žádosti je třeba předložit i zpracovanou projektovou dokumentaci.

Podopatření 2.1.3. – Řízení a zajištění funkčnosti zemědělských vodních zdrojů.

Investiční záměr:

- pořízení a obnova staveb k vodohospodářským melioracím pozemků (stavby k závlaze a odvodnění pozemků).

Tento investiční záměr se vztahuje na stavební výdaje na modernizaci, rekonstrukci a výstavbu závlahových čerpacích objektů, včetně technologie, hlavních závlahových podzemních trubních řádů a závlahových kanálů včetně šachtic a související technologie, výdaje na modernizaci zařízení k závlaze pozemků a na instalaci nutných klimatologických, monitorovacích a vodoměrných zařízení. Max. přijatelné výdaje jsou u hlavního závlahového zařízení 33 – 267 EUR na běžný metr zařízení a podrobného závlahového zařízení 2 667 EUR – 8 333 EUR/ha).

Příjemcem podpory pro podopatření 2.1.3. jsou právnické osoby (mimo sdružení a svazů), podnikající v zemědělství, nebo provozující meliorační zařízení, nebo samostatně hospodařící rolník. Příjemcem podpory může být i subjekt založený obcí, tj. akciová společnost, nebo s.r.o., nebo obecně prospěšná společnost, případně se obce mohou stát účastníkem (společníkem) jiných obchodních společností, které budou žadateli.

Jeden žadatel o podporu může za období 2004 – 2006 obdržet podporu v maximální výši až 333 330 EUR (cca 10,6 mil. Kč).

6. Zásahy Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF)

Zákon o Státním zemědělském intervenčním fondu **č. 248/2003 Sb.**, úplné znění zákona č. 256/2000 Sb., o SZIF a o změně některých dalších zákonů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 128/2003 Sb., se zabývá možnostmi poskytování dotace, subvence, intervenčního nákupu a prodeje, dále se zabývá produkčními kvótami vybraných výrobků a kontrolním mechanismem funkčnosti tohoto systému. Zákon č. 128/2003 Sb. novelizoval zákon č. 256/2000 Sb., s ohledem na převod předpisů EU do našeho práva, tak aby SZIF mohl realizovat společnou zemědělskou politiku EU. Po 1.5.2004 SZIF již zcela provádí realizaci SZP v podmínkách ČR, což se týká i opatření při SOT v odvětví škrobu.

Nařízení vlády ČR **č. 224/2004 Sb.** o některých podrobnostech provádění společných organizací trhu v režimu dovozních a vývozních licencí a osvědčení o stanovení náhrady předem pro zemědělské produkty (účinnost od 1.5.2004).

Kontrola kvality a zdravotního stavu konzumních brambor

Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti konzumních brambor

SZPI provedla v roce 2004 kontrolu celkem u **908 šarží brambor**, pocházejících jak z tuzemské tak i zahraniční produkce. Kontrola byla zaměřena na zdravotní nezávadnost i jakost konzumních brambor. Kontroly byly prováděny jak u brambor přímo z produkce, tak především u brambor v maloobchodě či ve velkoobchodních skladech. Největší pozornost byla soustředěna do oblastí maloobchodu, kde bylo kontrolováno zhruba 76 % z celkového počtu kontrolovaných šarží. Za období roku 2004 **nevyhovělo** právním předpisům ČR celkem **162 šarží brambor** (17,8 % z celkového počtu kontrol). Procentické zastoupení nevyhovujících šarží se v posledních šesti letech postupně snižuje, například v roce 2000 bylo ještě 34,7 % nevyhovujících šarží brambor. Tradičně nejvyšší % nevyhovujících šarží bylo v maloobchodě (22 %). Přesto je výsledek lepší než v předchozím roce (28,7 %). Nebyly zjištěny velké rozdíly mezi kvalitou brambor tuzemské a zahraniční provenience, i když počet kontrolovaných vzorků brambor z dovozu je podstatně nižší.

Počet kontrolovaných vzorků konzumních brambor za rok 2004

Brambory	Výroba			Velkoobchod			Maloobchod			Celkem		
	celkem	nevyh.	%	celkem	nevyh.	%	celkem	nevyh.	%	celkem	nevyh.	%
Konzumní	40	2	5,0	177	7	4,0	690	153	22,2	908	162	17,8
Tuzemsko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	782	144	18,4
Dovoz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	126	18	14,3
Celkem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	908	162	17,8

Pramen: SZPI

Při sledování obsahu cizorodých látek nebylo zjištěno překročení žádného ze stanovených hygienických limitů a z tohoto hlediska brambory stále zůstávají pro spotřebitele zcela bezpečnou potravinou.

V roce 2005 byly prováděny kontroly brambor v důsledku vstupu ČR do EU odlišným způsobem než v předchozích letech. V období od 1.1.2005 do 31.8.2005 bylo provedeno celkem **1 259** kontrol v místech prodeje nebo obchodního skladování s cílem dohledání nesadbových brambor původem z Polska. Při těchto kontrolách nebyly zjištěny dodávky nesadbových brambor původem z Polska.

V rámci provádění průzkumu rozsahu výskytu původce bakteriální kroužkovitosti bramboru *Clavibacter michiganensis* a hnědé hniloby bramboru *Ralstonia solanacearum* na území ČR ze sklizně r. 2005 bylo odebráno s platností k 31.8.2005 celkem **1 393** vzorků z produkce **sadbových brambor** a **577** vzorků z produkce **nesadbových brambor**. K tomuto datu nebyl prokázán výskyt původců těchto chorob.

Kontrola odrůdové pravosti a jednotnosti

Parametr odrůdové pravosti a jednotnosti brambor je českým národním požadavkem a není obsažen v žádném přímo nebo nepřímo použitelném předpisu EU. To tedy znamená, že tento parametr stanovený příslušnou vyhláškou Ministerstva zemědělství ČR je závazný výhradně pro tuzemské producenty nebo producenty ze třetích zemí, nikoliv však pro producenty ze zemí EU.

Úřední kontrola jakosti a zdravotní nezávadnosti konzumních brambor po vstupu České republiky do Evropské unie:

Vstupem České republiky do Evropské unie došlo k podstatným změnám ve struktuře právního řádu ČR. Nařízení komise EU se staly právními normami, jejichž význam je nadřazen zákonům ČR. Tímto způsobem je v EU zaručena harmonizace právního řádu členských zemí, jejímž cílem je odstranění překážek volného obchodu mezi státy Unie.

Je však i celá řada oblastí a výrobků, u kterých nejsou jejich vlastnosti právním řádem EU upraveny a v těchto případech mluvíme o tzv. neharmonizované sféře. Pak platí zásada vzájemného uznávání předpisů jednotlivých členských zemí, které jsou považovány za rovnocenné.

Konzumní brambory, resp. jejich jakost, není upravena nařízením EU. Z toho pak vyplývá, že do České republiky mohou být dovezeny ty konzumní brambory, které byly v zemích původu vyrobeny legálně, tj. v souladu s právním řádem producentské země. Tuzemské brambory, resp. osoby, které je vyrábí a uvádí do oběhu, musí i po vstupu do EU splňovat požadavky zákona o potravinách č. 110/97 Sb. a vyhlášky č. 157/2003 Sb., která nahradila po vstupu do Evropské unie vyhlášku č. 332/97 Sb. Z hlediska výrobců a obchodníků zde nedochází k žádné změně požadavků na jakost konzumních brambor. Na základě žádosti ÚBS ČR se v současné době připravuje novela vyhlášky č. 157/2003 Sb., která dále zpřísní požadavky na jakost českých brambor, popř. brambor dovezených z třetích zemí.

Při kontrole dovozových brambor pak bude nutné mít k dispozici předpis určující jakost z příslušné producentské země respektive jeho úřední překlad. Pokud kontrolované brambory nevyhoví příslušnému předpisu bude se jednat o produkci vyrobenou a exportovanou nelegálně a pouze tehdy bude možné omezit její přístup na vnitřní trh v České republice. Může však nastat situace, že producentská země nemá příslušný předpis upravující na jejím vnitřním trhu jakost konzumních brambor. I v tomto případě platí zásada vzájemného uznávání. Výrobek, který byl řádně vyroben tradičním způsobem v členském státě a uveden na trh se může na trhu EU volně pohybovat, pokud v některém členském státě tomu nebudou bránit převažující důvody obecného zájmu. Lze očekávat, že členský stát původu výrobku bude zastávat názor, že výrobek nepředstavuje ani potenciální riziko.

Při rozhodování o regulaci takového výrobku pak budou srovnávány preference státu výrobce se stejně legitimními preferencemi státu dovozu. Jsou-li opatření na straně státu dovozu přiměřená cílům, které tento stát sleduje, může výrobek odmítnout z důvodu, že těmto cílům neodpovídá. To však již zřejmě nebude úlohou kontrolních orgánů.

Obecně pak platí, že pokud v českém právním řádu bude uložena povinnost, která bude v rozporu, nebo půjde nad rámec Nařízení EU, nastoupí jev, který se nazývá „přímý účinek práva EU“. To znamená, že vnitřní předpis sice zůstane formálně dále platný, ale při případném soudním řízení bude upřednostněno právo EU.

Jiná je ale situace z hlediska toho, zda daný výrobek může klamat spotřebitele. Tak je například možné argumentovat v případě raných brambor tím, že český spotřebitel pod tímto pojmem zná to, co je v našich předpisech definováno určitými vlastnostmi jako raná brambora a pokud by dovozce brambor použil toto označení u jiných než raných brambor, uváděl by českého spotřebitele v omyl. Bude tedy nutné i rozlišovat, kdy se v případě „neharmonizované“ potraviny může jednat o klamání spotřebitele a kdy půjde o nedodržení technických požadavků na jakost a zdravotní nezávadnost.

PĚSTOVÁNÍ A TRH BRAMBOR V EVROPĚ

Rozšířením EU v roce 2004 se zvýšila celková plocha orné půdy v EU 25 o 25,7 % a výměra nyní dosahuje 85,6 mil. ha. Okopaniny se v EU pěstují na výměře cca 5,1 mil. ha, z toho brambory přibližně na 2 mil. ha, což představuje podíl 2,3 %. Nové členské země se na celkové ploše podílí téměř 50 %, ale na celkové produkci pouze 32,7 %.

V zemích bývalé EU 15 dosáhly sklizňové plochy konzumních brambor v roce 2004 celkem **1 016 tis. ha** a celkové produkce **39 292,2 tis t**, při průměrném výnosu 38,7 t/ha. Celková produkce se meziročně zvýšila o 5,39 mil t. Na celkové produkci EU 15 se podílí 76,8 % pět nejvyspělejších zemí (tzv. EU 5). Průměrný výnos brambor v ostatních zemích bývalé EU 15 dosahuje pouze asi 60 % úrovně EU 5. Vývoj produkce a cen konzumních brambor na trhu těchto zemí proto zásadně ovlivňuje vývoj na celém trhu EU. V NČS byly podle odhadu EUROSTAT brambory sklizeny z 996 tis. ha, celková produkce dosáhla 19 233 tis. t, při průměrném výnosu 19,32 t/ha.

Vliv ceny brambor na osázené plochy v EU 5 a v EU 10

Období	Průměrná cena v EU 5 ¹	% změny plochy*	
	EUR/t	EU 5	EU 10
1996/97	41,5	- 6,4	-10,6
1997/98	90,0	- 7,4	- 3,5
1998/99	217,0	+10,6	- 2,9
1999/00	60,3	- 2,8	- 5,4
2000/01	85,8	- 4,8	- 3,2
2001/02	123,6	- 0,3	+ 0,5
2002/03	69,9	- 2,8	- 5,1
2003/04	153,9	+ 3,2	- 1,1
2004/05**	62,0	- 4,9	- 4,0
2005/06***	112,0	-	-

Pramen: Potato Markets

Poznámka: * % změny osázené plochy v následujícím roku sklizně

** odhad Agra Europe

*** predikce Agra Europe, ¹ farmářské ceny

EU 5: Německo, Francie, Nizozemsko, Belgie, Velká Británie

EU 10: Itálie, Španělsko, Portugalsko, Švédsko, Dánsko, Irsko, Finsko, Rakousko, Řecko, Lucembursko

Průměrné ceny producentů v EU-5 a celková sklizeň brambor v EU-15

Období	říjen – prosinec EUR/t	leden – březen EUR/t	duben – květen EUR/t	EU-15 sklizeň mil. t
1995/96	127,76	110,14	92,38	44,596
1996/97	42,66	40,24	41,05	50,567
1997/98	77,67	93,80	106,24	47,980
1998/99	189,83	245,20	192,90	43,497
1999/00	70,68	53,88	41,12	48,756
2000/01	75,85	81,86	110,92	48,778
2001/02	118,27	133,80	117,01	45,145
2002/03	58,8	74,0	83,5	41,354
2003/04*	155,3	153,3	177,5	44,689

Pramen: Potato Markets

Poznámka: 2003/04 * odhad

V roce 2005 se odhaduje významné snížení sklizňových ploch konzumních brambor v EU 15 na **969 tis ha** (meziroční snížení o 47 tis. ha). Celková produkce se podle tohoto odhadu sníží o cca 10 % na celkovou úroveň **35 473,4 tis. t** při průměrném výnosu 36,6 t/ha. Vývoj produkce konzumních brambor v zemích bývalé EU 15 (zejména v EU 5) v posledních dvou letech se promítl i do vývoje cen na evropském trhu. Zatímco v roce 2004/05, kdy byla v EU nadprodukce konzumních brambor, snížila se průměrná cena v EU 5 na 62 EUR/t, tak v roce 2005/06 při poklesu výroby vzrostla průměrná cena v počátečním období na **112 EUR/t**. Průměrná cena v roce 2004 patřila k nejnižším v posledním desetiletí v EU 5 a velmi nepříznivě se odrazila i do tuzemských cen brambor v roce 2004/05. V bramborářsky nejvyspělejších zemích se očekává největší pokles produkce, proti roku 2004 asi o 11 % (-3 262 tis. t). Největší meziroční pokles produkce v roce 2005 se odhaduje v Německu (cca 2 mil. t). V Německu se také nejvíce snížila osázená plocha brambor, celkem téměř o 20 tis. ha. Tento vývoj by mohl vést ke zvýšení cen brambor na evropském trhu od podzimních měsíců a tím příznivě ovlivnit i cenový vývoj na tuzemském trhu.

Plochy brambor v EU 15 v tis. ha¹

	2005 *	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Nizozemsko	159,5	162,8	158,5	164,3	161,7	174,9	179,5	126,5
Francie	157,9	159,8	157,5	162,3	160,8	162,8	164,2	164,1
Belgie	64,3	66,7	59,3	61,7	62,2	65,8	68,8	60,6
Německo	276,3	295,3	287,3	284,1	282,1	304,4	308,5	297,3
V. Británie	139,6	148,7	145,3	158,5	165,3	166,0	177,6	164,1
EU-5	797,6	833,4	807,8	830,9	833,5	873,9	898,7	812,6
Španělsko	93,7	97,1	103,6	113,6	115,5	123,3	136,1	141,7
Itálie	72,2	-	78,5	80,1	79,6	81,9	86,4	90,1
EU - 10	387,4	402,9	404,7	428,6	428,1	451,3	476,1	-
EU - 15	1 185,1	1 235,6	1 211,0	1 259,5	1 261,7	1 325,2	1 374,8	1 303,9

Výnosy v t/ha

	2005*	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Nizozemsko	43,2	46,0	40,8	44,8	43,4	46,5	45,8	41,5
Francie	42,3	45,4	40,4	42,6	37,5	39,5	39,7	36,9
Belgie	42,0	48,4	42,5	47,2	41,3	44,4	44,4	40,6
Německo	41,0	44,2	34,5	39,1	40,8	43,3	37,5	38,1
V. Británie	41,8	41,8	41,2	43,7	40,2	37,7	40,2	39,3
EU-5	42,5	44,7	38,7	42,4	40,6	42,3	40,6	38,8
Španělsko	27,6	28,3	26,9	27,3	25,6	25,5	24,7	22,9
Itálie	25,1	25,1	26,0	25,9	25,3	25,1	24,0	24,4
EU - 10	25,8	26,7	24,9	25,8	25,4	25,1	-	-
EU - 15	36,7	38,8	34,1	36,7	35,4	36,4	35,1	33,1

Produkce v tis. t

	2005*	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Nizozemsko	6 887	7 488	6 469	7 363	7 015	8 127	8 221	5 249
Francie	6 673	7 258	6 355	6 908	6 078	6 434	6 525	6 053
Belgie	2 700	3 230	2 522	2 909	2 564	2 922	3 057	2 462
Německo	11 335	13 044	9 916	11 114	11 503	13 193	11 568	11 338
V. Británie	5 833	6 221	5 986	6 921	6 647	6 252	7 131	6 456
EU-5	33 429	37 239	31 247	35 190	33 796	36 928	36 502	31 558
% z EU 15	76,7	76,7	75,4	76,0	75,6	76,5	75,5	74,9
Španělsko	2 582	2 745	2 790	3 104	2 957	3 138	3 367	3 247
Itálie	1 809	-	2 041	2 075	2 010	2 053	2 072	2 195
EU - 10	10 113	10 605	10 050	10 899	10 918	11 343	-	-
EU - 15	43 541	47 844	41 297	46 088	44 661	48 271	48 338	43 204

Pramen: Potato Markets,

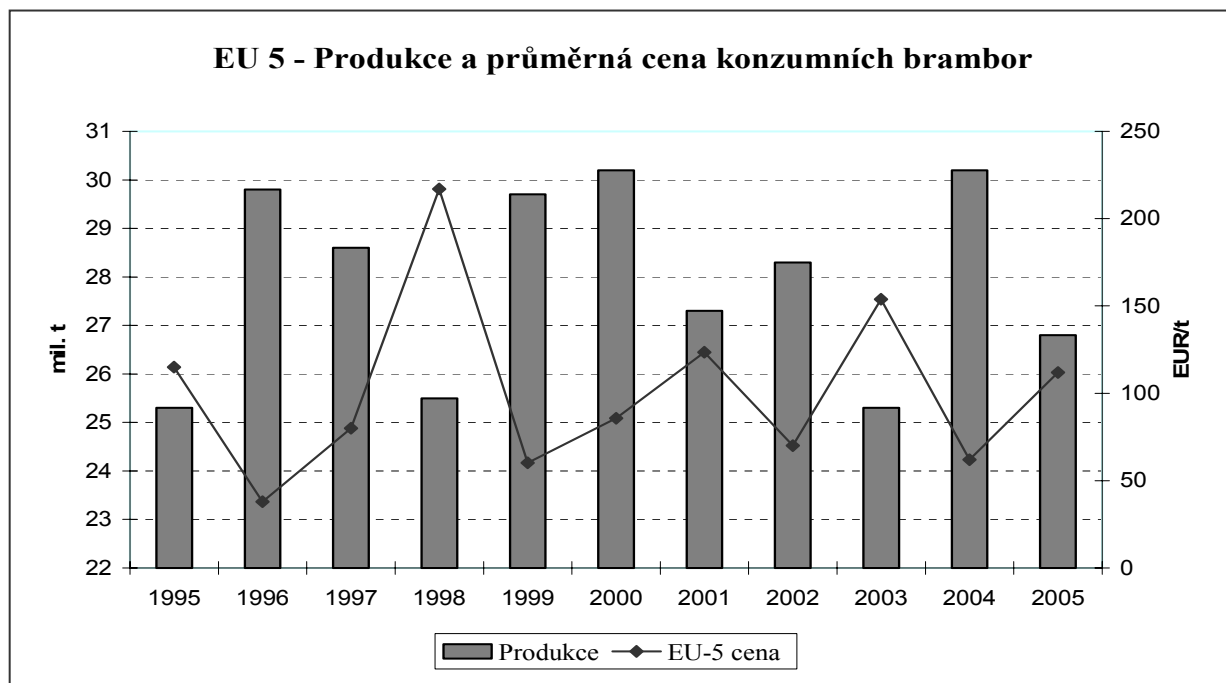
Poznámka: * odhad, ¹ plochy i sklizně jsou včetně brambor na škrob

EU 5 – průměrná cena konzumních brambor v EUR/t (říjen – květen)

	2005 **	2004 *	2003	2002	2001	2000	1999	1998
EU 5	112,0	62,0	153,9	69,9	123,6	85,8	60,3	217,0

Pramen: Potato Markets

Poznámka: * odhady Agra Europe, ** v roce 2005/06 predikce Agra Europe

Pěstování konzumních brambor v EU 25 nemá žádnou společnou organizaci trhu a produkce brambor tedy není s výjimkou brambor pro výrobu škrobu nijak regulována ani subvencována. Pokud bude přetrvávat vysoký prodej levnějších a často i kvalitnějších konzumních brambor ze zemí EU 5 do celé EU 25, může docházet ke snižování osázených ploch brambor v některých méně konkurenceschopných zemích NČS.

Vývoj sklizně a průměrné ceny konzumních brambor v Německu

Období	Plocha v tis. ha	Výnos v t/ha	Sklizeň v mil. t	Průměrná cena v EUR/t
1998	297,26	38,14	11,338	164,10
1999	308,50	37,50	11,568	55,40
2000	304,38	40,78	13,193	36,50
2001	282,10	40,78	11,503	102,20
2002	284,10	39,12	11,114	64,40
2003	287,10	34,18	9,813	116,6
2004	290,00	40,00	11,600	50,00

Pramen: Potato Markets

Týdenní ceny producentů konzumních brambor v Německu od počátku srpna do poloviny září byly v roce 2005 signifikantně vyšší než v předchozím roce, i když zdaleka nedosáhly úrovně roku 2003/04. Ceny se přiblížily k hodnotám roku 2002/03. Ceny se více zvyšovaly u jakostní třídy 1 (pevné, lojovité), která zahrnuje brambory jakostnějších varných typů. Ceny na německém trhu by mohly ovlivnit i zvýšení cen na tuzemském trhu v podzimních a zimních měsících.

Trh konzumních brambor v Německu

Týdenní ceny producentů konzumních brambor v EUR/t								
Období	třída 1*				třída 2 + 3**			
	2005/06	2004/05	2003/04	2002/03	2005/06	2004/05	2003/04	2002/03
9. srpna	93,8	75,0	140,0	111,3	73,3	60,0	101,7	79,4
16. srpna	88,8	75,0	142,5	107,5	75,6			
23. srpna	105,0	63,8	146,3	106,9	76,7			
30. srpna	105,0	60,0	147,5	105,0	82,5			
6. září	100,0				81,7			
13. září	97,5				80,4			

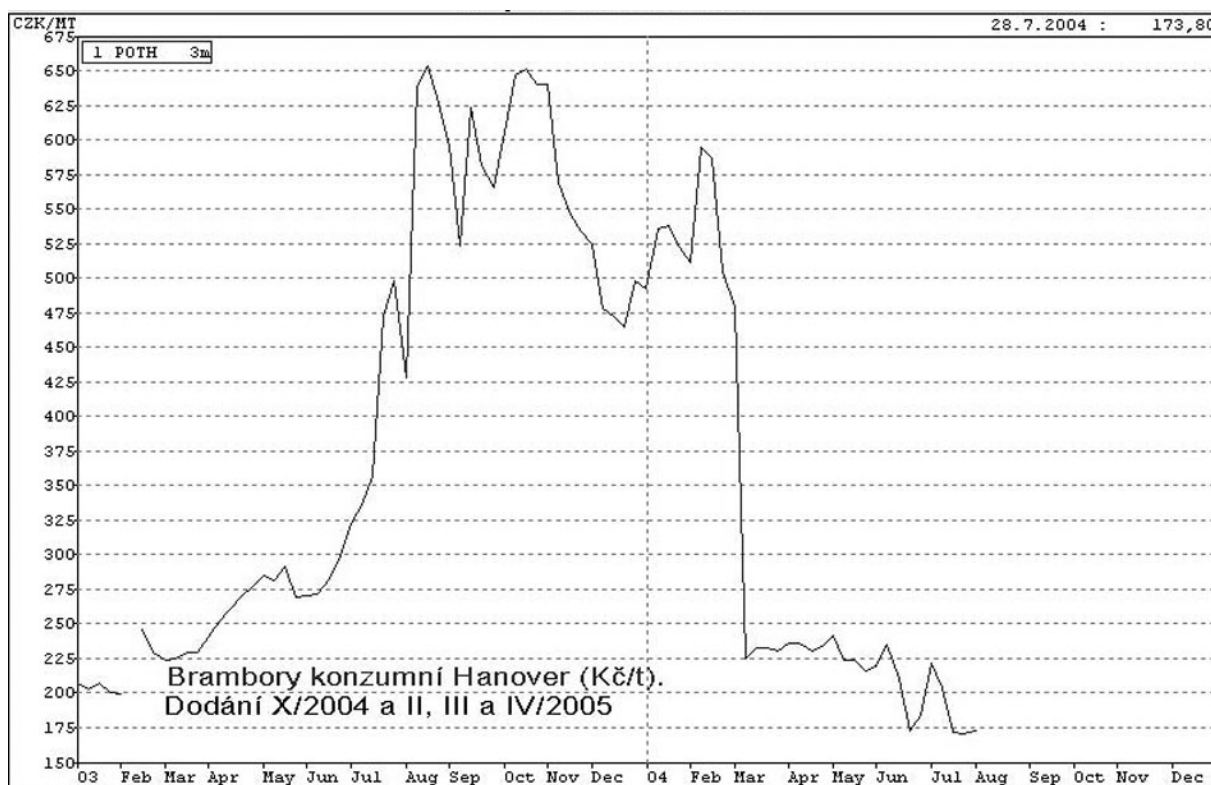
Pramen: Potato Markets weekly

Poznámka: * třída 1 – pevné, lojovité, ** třída 2 + 3 – polomoučnaté, moučnaté

Vývoj sklizně a průměrné ceny konzumních brambor v Nizozemsku

Ukazatel	Plocha v tis. ha	Výnos v t/ha	Sklizeň v tis. t	Průměrná cena v EUR/t
2000	129,2	46,5	6 008	62,8
2001	115,3	43,4	5 004	122,2
2002	116,2	44,8	5 206	61,8
2003	109,9	40,8	4 484	177,6
2004	112,5	44,0	4 950	41,0
2005	107,3	42,5	4 561	

Pramen: Agra Europe – Potato Markets weekl, 3. květen 2005

Produkce raných brambor ve Španělsku má v posledních letech sestupný trend, hlavně v důsledku postupně klesajících pěstebních ploch. Výnosy raných brambor mají však v tomto období naopak vzestupný trend. Vývoj na španělském trhu poměrně významně ovlivňuje dovoz raných brambor do ČR v jarních měsících, kdy při loňské nadprodukci bylo dovezeno do ČR více než 6 tis. t raných brambor. V roce 2005 bylo při nižší produkci dovezeno pouze cca 1 100 t.

Vývoj sklizně raných brambor ve Španělsku

Ukazatel	Velmi rané			Rané		
	Plocha	Výnos	Sklizeň	Plocha	Výnos	Sklizeň
	tis. ha	t/ha	tis. t	tis. ha	t/ha	tis. t
1995	4,8	13,2	63,3	33,2	16,2	536,2
2000	3,9	15,4	60,1	23,8	22,7	541,0
2001	3,4	17,5	59,4	21,6	20,3	439,0
2002	3,7	19,5	72,3	21,1	23,0	484,2
2003	3,7	21,6	79,9	17,6	22,3	391,8
2004	3,7	21,9	81,1	18,8	25,2	474,6
2005*	3,6	18,0	64,7	17,1	24,0	410,1

Pramen: Agra Europe – Potato Markets weekly

Poznámka: * odhad

Nové členské státy EU

Pěstební plocha brambor v nových členských zemích EU se přibližuje rozsahu pěstování brambor v bývalé EU 15, v roce 2001 byla dokonce celková výměra vyšší o 19 % než v EU 15. Rozhodující podíl na pěstování brambor v nových členských zemích má Polsko, i když se výměra v posledních letech značně snížila. V důsledku velmi nízkých výnosů, které jsou v průměru více než dvojnásobně nižší než ve bramborářsky vyspělých zemích tzv. EU 5, nedosahuje celková produkce brambor ani polovinu produkce zemí bývalé EU 15. ČR zaujímá v celkové produkci brambor v rámci nových členských zemí třetí místo v pořadí (za Polskem a Litvou) a to otvírá možnosti vývozu brambor do těchto zemí.

Plochy, výnosy a produkce brambor v zemích přistoupičích v roce 2004 do EU

Ukazatel	Plocha (tis. ha)			Hektarový výnos (t/ha)			Produkce (tis. t)		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Polsko	812	766	750	19,0	17,6	20,0	15 442	13 493	14 500
Lotyšsko	54	55	50	14,3	12,3	15,0	768	678	748
ČR*	46	43	42	23,2	19,6	23,6	1 067	842	993
Litva	99	93	78	15,4	15,5	16,3	1 531	1 440	1 300
Maďarsko	34	28	28	21,7	15,7	25,0	745	446	688
Slovensko	26	25	24	18,6	17,0	20,6	484	426	494
Estonsko	18	14	23	16,3	16,9	15,0	286	233	350
Slovinsko	7	7	7	20,8	22,8	24,0	150	164	163
Celkem	1 096	1 039	1 002	18,7	17,1	19,2	20 473	17 722	19 236
% k EU 15	85,6	84,5		51,8	49,1		44,0	43,0	43,0

Pramen: Eurostat, FAO

Poznámka: Údaje za Maltu a Kypr nejsou k dispozici

* včetně domácností

Polsko

Co se týká objemu produkce konzumních brambor, stalo se Polsko společně s Německem nejvýznamnějším producentem v rámci EU 25. Plochy brambor v Polsku v posledních dvaceti letech stále klesají a výnosy jsou v průměru poměrně nízké. Polsko zůstává i při nižší produkci 14 mil t v roce 2004 stále jedním z nejvýznamnějších evropských producentů brambor všech směrů užití. V Polsku se zkrmuje ročně stále mezi 30 – 40 % z celkové produkce brambor, což je ve světě ojedinělý jev.

Přehled ploch, výnosů a celkové sklizně brambor v Polsku v letech 1986 – 2004

Ukazatel	1986–88	1991–95	1996	2000	2001	2002	2003	2004*
Plocha v mil. ha	1,94	1,69	1,34	1,25	1,19	0,80	0,77	0,75
Výnos t/ha	18,9	16,1	20,3	19,4	16,2	19,3	17,9	20,0
Produkce v mil. t	36,7	27,3	27,2	24,2	19,4	15,5	13,7	14,0

Pramen: Rynek ziemniaka, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi a Eurostat

Bilance brambor v Polsku v tis. t

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05*	2005/06**
Produkce	24 192	19 308	15 524	13 731	13 999	12 900
Dovoz	40	71	30	36	41	40
Celková nabídka	24 232	19 379	15 554	13 767	14 040	12 940
Užití na farmách	17 103	13 118	9 974	8 437	8 947	7 990
- sadba	2 795	2 050	1 915	1 775	1 670	1 590
- krmení	11 638	8 415	5 459	4 082	4 727	3 870
- vlastní spotřeba	2 670	2 653	2 600	2 580	2 550	2 530
Tržní prodej celkem	3 739	3 331	3 763	3 740	3 543	3 550
- konzumní brambory	2 000	1 907	1 928	1 890	1 870	1 850
- na zpracování	1 655	1 405	1 695	1 741	1 637	1 600
- vývoz	84	19	140	109	36	100
Odpad a ztráty celkem	3 390	2 930	1 817	1 590	1 550	1 400

Pramen: Potato Markets

Poznámka: * odhad, ** prognóza

V Polsku je již dlouhodobě velmi špatná fyto-sanitární situace v pěstování brambor. Polsko získalo v Bruselu přechodné období 10 let na řešení problému rakoviny brambor. V důsledku toho nebude možné v následujících deseti letech v Polsku zaregistrovat či pěstovat odrůdy náchylné na rakovinu brambor a háďátka bramborové. Vedle této choroby i náchylnosti k napadení škůdce má však Polsko velké problémy i v souvislosti s bakteriální kroužkovitostí brambor. Hlavní charakteristiky pěstování brambor v Polsku zejména z fyto-sanitárního hlediska se dají shrnout takto:

- Šlechtitelské stanice v Polsku jsou stále dotovány státem.
- Množitelská plocha brambor v Polsku je pouze cca 6 tis. ha (jen o tisíc ha více než v ČR).
- Z toho vyplývá nedostatečná obměna sadby brambor na produkčních plochách a tedy i nižší kvalita brambor a nižší odolnost proti chorobám a škůdcům.
- Velmi vysoká pěstitelská plocha brambor a abnormálně vysoké množství brambor určených na krmení (4,7 mil. t v roce 2004/05), svědčící zřejmě m.j. o nízké kvalitě.
- Velmi nízké ceny tuzemských brambor podporují vývoz do EU za ceny podstatně nižší než v okolních zemích EU.
- Pokud nemůže Polsko vyvážet čerstvé brambory z fyto-sanitárních důvodů, zvyšuje se vývoz upravených brambor nebo nejrůznějších výrobků z brambor.

Slovensko

V roce 2004 pokračoval trend poklesu sklizňových ploch brambor, které v porovnání s rokem 2003 poklesly o 5,8 %. Celková produkce brambor meziročně mírně poklesla o 2,7 % a dosáhla 382,4 tis. t. Z tohoto celkového množství připadá **41 tis. t** na produkci **raných** brambor (o 51 % více než v roce 2003) a **340 883 t** na produkci **ostatních** brambor (včetně sadby). V roce 2004 byl průměrný výnos 15,76 t/ha.

Spotřebitelská cena raných brambor na Slovensku dosáhla v roce 2004 průměru 10 460 SKK/t a je tedy na vyšší úrovni než v ČR. V roce 2005 se předpokládá další snížení sadbových ploch raných brambor na cca 2 000 ha a produkce se odhaduje v celkové výši 31 tis. t.

Bilance brambor v SR

Ukazatel	MJ	Skutečnost			Odhad	Prognóza
		2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06
Sklizňová plocha	ha	26,2	26,1	25,7	24,2	20,0
Výnos	t/ha	12,35	18,59	15,27	15,76	19,41
Produkce	tis. t	323,3	484,3	392,4	382,0	388,2
Dovoz	tis. t	22,2	31,6	31,8	35,0	30,0
Celková nabídka	tis. t	345,5	515,9	424,2	417,0	418,2
z toho:						
- Spotřeba	tis. t	319,2	402,9	356,9	360,0	362,0
- Sadba	tis. t	25,7	82,5	60,8	51,7	51,2
- Zkrmení a ztráty	tis. t	0,0	30,3	2,3	2,3	3,0
- Vývoz	tis. t	0,6	0,2	4,2	3,0	2,0
Výrobky (po přepočtu)	tis. t	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
Zpracování na škrob	tis. t	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0

Pramen: Zemědělská – Situační a výhledová správa 2005, ŠÚ SR

VÝVOJ PĚSTOVÁNÍ A TRHU BRAMBOR V ČESKÉ REPUBLICE

Pěstování brambor v roce 2005

V **ranobramborářské oblasti** došlo k poškození vzešlých brambor přizemními mrazíky ve dvou obdobích. Poprvé začátkem třetí dekády dubna (21.4. – 23.4.), kdy byly v některých oblastech namrzlé a zachlazené porosty i pod netkanou textilií. Podruhé v závěru druhé dekády května (18.5. – 20.5.). To mělo negativní dopad na zahájení sklizně našich raných brambor s tím, že obchod byl novými českými bramborami plynule zásoben až ve druhé polovině června. Od této doby až do podzimních měsíců nabídka výrazně přesahovala poptávku, a to i s ohledem na relativně vysoké výnosy velmi raných odrůd v pozdních termínech, ve kterých měly být na trh dodávány již odrůdy s delší vegetační dobou, tj. odrůdy mnohem lépe vyhovující požadavkům spotřebitelů.

V **bramborářské oblasti** byl dostatek zimní vláhy podpořen vydatnými sněhovými srážkami v lednu a v únoru. Březen a duben byl srážkově hluboce podnormální, květen mírně nadnormální. V červnu bylo výrazně sucho, dešťové srážky se dostavily až v závěru tohoto měsíce, červenec byl velmi vlhký, srpen byl prakticky na úrovni normálu. Teplotně byl letošní rok ve vegetaci chladnější, výrazně pak v červnu, v červenci a v srpnu. Průběh počasí a úspěšná ochrana proti plísni bramboru vytvořily podmínky pro mimořádnou úroveň výnosů brambor.

Choroby

Výskyt **virových chorob** byl průměrný, s tím že byl zaznamenán u některých odrůd a v některých lokalitách vyšší výskyt svinutky. Podobnou situaci je možno očekávat i po letošním roce, ovšem převažovat budou mozaikové viry (PVY).

Vyšší výskyt **aktinomycetové obecné strupovitosti** je možno očekávat u odrůd velmi raných a raných, neboť v době nasazování hlíz byl nedostatek dešťových srážek.

Výskyt **vločkovitosti hlíz** byl nižší až průměrný. Výskyt **stříbřitosti slupky hlíz** je možno očekávat vyšší (deště v červenci a v srpnu). Vyšší výskyt **bakteriálního černání stonku** byl zaznamenán lokálně, a to pouze u některých odrůd. V červenci a v srpnu byly velmi vhodné podmínky pro výskyt a šíření **plísně bramboru** (v červenci v průměru výrazně nadnormální, v srpnu normální úhrn srážek). Ochrana v porostech brambor však byla zvládnuta na dobré úrovni, takže porosty nebyly touto, bezesporu nejdůležitější chorobou, většinou výrazně poškozeny a dále vegetovaly. Ukazuje se, že podpora MZe výzkumu této choroby přináší praxi ekonomické přínosy.

I přes tyto úspěchy je však možno očekávat, zvláště u některých odrůd a v některých lokalitách, vyšší výskyty hnilob hlíz, a to jak houbového, tak i bakteriálního původu. Četnost výskytu bude závislá na tom jak byla jednotlivými pěstiteli zvládnuta ochrana a jaké byly podmínky při sklizni (mechanické poškození hlíz) a jak byla zvládnuta posklizňová úprava a skladování.

Škůdci

V květnu a v červnu byl zjištěn lokálně silnější výskyt jarních brouků **mandelinky bramborové**. Jejich výskyt však byl redukován nejen chemickou ochranou, ale i průběhem počasí (střídáním teplot i dešťovými srážkami) a vyšším výskytem predátorů, takže tento škůdce nezpůsobil závažné škody. Nižší účinnost byla zjišťována po aplikaci pyretroidů. **Nálet mšic** byl zpočátku opožděný, později (červenec) výraznější a z hlediska druhového spektra nebezpečnější. V květnu a v červnu byly zaznamenány vyšší výskyty kříšů, výskyt ploščic byl nízký.

Zvýšený výskyt byl zaznamenán u slimáků, kteří poškozuji nejen nať, ale i hlízy bramboru. Je to možno přisuzovat i utužení a systému zpracování půdy (chybí podmínky, uplatňují se bezorebné systémy). Zjišťováno je i poškození hlíz bramboru hraboši.

Abionózy

Je možno očekávat zvýšený výskyt zvětšení lenticel (dešťové srážky v červenci a v srpnu), které poškozuji vzhled hlíz. Vzhledem k vyššímu obsahu sušiny se může u některých odrůd, zvláště při nešetrné sklizni a mechanickému poškození, vyskytovat **šednutí dužniny**. Místy se mohou vyskytovat deformace, rozprasky a zmlazování hlíz.

Závěrem lze říci, že výnosy hlíz byly velmi vysoké, vyšší je i nasazení hlíz, zvláště u partií včas vysázených. V ČR bude zřejmě dosaženo v historii nejvyššího výnosu. Kvalita hlíz však může být u některých odrůd a na některých lokalitách problematická.

Průměrné měsíční teploty a úhrny srážek v roce 2005 – stanice Valečov

Měsíc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Úhrn srážek v mm	87,4	44,8	13,3	26,8	86,3	34,9	215,2	54,2	33,2
Průměr 75 let*	33,7	31,7	39,0	42,5	76,3	91,3	80,9	86,6	48,1
Průměrná teplota v °C	-1,3	-4,2	0,8	8,0	12,0	13,6	16,4	14,5	14,1
Průměr 75 let	-3,4	-2,2	1,3	7,3	11,6	15,2	16,5	16,4	12,3

Pramen: Valečov – oblast Vysočiny

Poznámka: * dlouhodobý průměr za roky 1923 – 1998

Osázené plochy brambor se v ČR nejvíce snížily v průběhu let 2001 až 2002, kdy se celkové plochy snížily téměř na polovinu úrovně předcházejícího období. V dalších letech už došlo pouze menšímu poklesu, takže v posledních třech letech se celková plocha ustálila zhruba na úrovni 36 tis. ha. Významný pokles pěstebních ploch je částečně kompenzován vyššími výnosy brambor (s výjimkou sušších let) a vyššími dovozy, které se ale realizují pouze v letech, kdy je relativně nízká cena konzumních brambor na evropském trhu. Celková plocha konzumních brambor (zemědělský sektor) v roce 2005 dosáhla **28 306 ha** (meziroční snížení o 638 ha). V posledních letech dochází k mírnému snížení ploch konzumních brambor, ale zvyšuje se plocha brambor na výrobu škrobu. Plochy brambor na výrobu škrobu zaznamenaly v posledních pěti letech v důsledku zavedení tržního řádu na výrobu bramborového škrobu významnější nárůst. Vzhledem k tomu, že je pěstování těchto brambor finančně podporováno i v EU, zvýšila se jejich pěstební plocha v ČR i v roce 2005. Celková výměra bude ovšem limitována přidělením výrobní kvóty bramborového škrobu ve výši 33660 tun. V důsledku liberalizace obchodu po vstupu ČR do EU velmi významně vzrostl objem dovozu, ale i vývozu konzumních brambor, což by mohlo mít za následek určité snížení pěstebních ploch konzumních brambor.

V marketingovém roce 2004/05 byla podle údajů ČSÚ celková produkce brambor (včetně škrobových) **861,8 tis t**, což bylo pouze o 40 tis. t méně než sklizeň před dvěma roky. Při započítání odhadované produkce domácností se celková výroba brambor odhaduje na cca 1 mil. t. Meziročně se v roce 2004/05 zvýšila produkce asi o 180 tis. t. Zvýšení produkce bylo dosaženo výhradně zvýšením výnosů brambor, které vzrostly z 18,97 t/ha v roce 2003/04 na úroveň **23,96 t/ha** v roce 2004/05. V roce 2005 se opět zvýšily průměrné výnosy brambor, a to na rekordní úroveň **29,65 t/ha** (odhad

ČSÚ). Přesto jsou tyto výnosy stále ještě pod úrovní průměru výnosů zemí bývalé EU 15. Celková sklizeň brambor v roce 2005 podle odhadu meziročně vzroste asi o 208 tis. t, tedy na celkovou hodnotu **1 070 tis. t**. Nabídka brambor pro tuzemskou spotřebu do počátku jara 2006 by tedy měla být dostatečná. V současnosti však přejímají stále větší roli v zásobování tuzemského trhu brambor velké obchodní řetězce, které v určitých obdobích dávají přednost nákupu brambor z dovozu (převážně dovozy z EU). Hodně bude v tomto ohledu záležet i na úspěšnosti skladování brambor až do jarních měsíců příštího roku a na odolávání cenovému tlaku v nabídkách brambor ze zemí EU. V roce 2004/05 byly velmi nízké ceny konzumních brambor na evropském trhu a to se odrazilo i na nízké cenové úrovni brambor na tuzemském trhu. Určitým řešením této nepříznivé situace českého bramborářství by mohlo být m.j. i rozšíření nabídky tuzemských brambor pro podniky specializované na tržní úpravu brambor a pro další zpracovatelské podniky. I když i na tomto úseku je stále řada nevyřešených problémů.

Celková plocha osázených brambor na výrobu škrobu se v roce 2005 meziročně zvýšila o 730 ha, na celkovou úroveň **7 765 ha**. Vzhledem k velmi nízké cenové úrovni konzumních brambor na tuzemském trhu v roce 2004/05 se pěstování těchto brambor stalo pro pěstitele atraktivnější. Nicméně nákup brambor pro výrobu škrobu je limitován výší přidělené kvóty 33 660 tun bramborového škrobu. Z tohoto důvodu je nákup brambor škrobárenskými závody nad tento limit zcela závislý na jejich rozhodnutí. Proto se nedá předpokládat další zvyšování osázených ploch brambor pro výrobu škrobu. Přidělená kvóta umožnila stabilizaci tohoto odvětví v ČR.

Plochy, hektarové výnosy a produkce brambor celkem pěstovaných v ČR

Marketingový rok	Sklizňové plochy ha	Průměrný výnos t/ha	Produkce celkem t
1992/93	110 530	17,82	1 969 233
1993/94	102 816	23,30	2 395 810
1994/95	76 673	16,06	1 231 035
1998/99	71 855	21,15	1 519 768
1999/00	71 455	19,69	1 406 832
2000/01	69 198	21,33	1 475 992
2001/02	54 137	20,88	1 130 447
2002/03	38 314	23,51	900 843
2003/04	35 982	18,97	682 511
2004/05	35 974	23,96	861 798
2005/06*	36 071	29,65	1 069 550

Pramen ČSÚ, * odhad k 15.9.2005

Poznámka: Sklizně za zemědělský sektor (bez domácností)

Struktura ploch brambor pěstovaných v ČR v ha

Hospodářský rok	Rané	Ostatní konzum.	Konzum. celkem	Výroba škrobu	Celkem
1995/1996	17 936	55 099	73 035	4 834	77 869
1996/1997	20 483	60 194	80 676	5 034	85 710
1997/1998	18 502	49 206	67 708	4 917	72 625
1998/1999	18 482	49 390	67 872	3 983	71 855
1999/2000	17 908	49 697	67 604	3 851	71 455
2000/2001	15 662	49 495	65 157	4 041	69 198
2001/2002	11 373	37 543	48 916	5 221	54 137
2002/2003	8 599	22 787	31 388	6 926	38 314
2003/2004	7 076	22 256	29 332	6 650	35 982
2004/2005	6 379	22 565	28 944	7 030	35 974
2005/2006*	2 893	25 414	28 306	7 765	36 071

Poznámka: * odhad

Struktura ploch brambor v roce 2005 podle krajů*

	Rané	Ostatní konzumní	Výroba škrobu	Celkem
Hl. m. Praha	4	21	0	25
Středočeský	1 455	5 210	1 242	7 907
Jihočeský	6	2 913	2 113	5 032
Plzeňský	26	1 098	497	1 621
Karlovarský	1	280	44	325
Ústecký	183	782	46	1 011
Liberecký	11	394	56	461
Královéhradecký	104	1 238	55	1 397
Pardubický	59	1 556	77	1 692
Vysočina	121	7 812	3 375	11 308
Jihomoravský	768	1 822	73	2 663
Olomoucký	58	705	24	787
Zlínský	53	579	79	711
Moravskoslezský	44	1 004	83	1 131
ČR celkem	2 893	25 414	7 764	36 071
% podíl	8,0	70,5	21,5	100

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * Plochy brambor osázené k 31.5.2005

Struktura celkové produkce brambor v ČR v roce 2004 (včetně produkce malovýrobců)

	Plocha v ha			Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)*
	zemědělský sektor	domácnosti	Celkem (ZS + D)		
Brambory rané	6 379	1 050	7 429	18,70	138 922
Brambory ostatní	29 595	5 117	34 712	24,61	854 341
z toho:					
Ostatní konzumní	22 565	6 167	27 682	24,22	670 493
Pro výrobu škrobu	7 030	0	7 030	26,15	183 848
Brambory celkem	35 974	6 167	42 141	23,57	993 263
% podíl	85,4	14,6	100,0		115,3

Pramen: ČSÚ

Poznámka: Odhad ČSÚ a MZe

* Výnosy a sklizně jsou včetně produkce domácností

Možnosti zvýšení konkurenceschopnosti českého bramborářství v EU

Vstupem do EU se otevřel trh brambor v ČR do celé EU. Zvýšením konkurence mohou při nadprodukcí brambor (a v jejím důsledku i snížení cen) v EU nastat určité komplikace při odbytě tuzemských brambor. I když se v letech s vysokou nadprodukcí problémům s odbytěm brambor nemůžeme zcela vyhnout, je možno shrnout některé možnosti řešení do těchto základních bodů:

1. Zintenzivnění souboru preventivních opatření i dalších zásahů v průběhu vegetace proti základním typům chorob a škůdců s cílem minimalizovat napadení brambor v průběhu vegetace.
2. Zvýšení kvality sklizně i posklizňové úpravy konzumních brambor jako základní předpoklad správného uskladnění brambor.
3. Zvyšování kapacity a další modernizace skladovacích prostor v ČR s cílem uchovat vysokou kvalitu brambor i v jarních měsících příštího roku.
4. Využití možnosti zvýšeného vývozu konzumních i sadbových brambor z ČR po vstupu do EU. V některých NČS přetrvává nedostatečná obměna certifikované sadby (Polsko, Slovensko atd.).
5. Rozšíření nabídky brambor pro tuzemské zpracovatele.

6. Intenzivnější práce na úseku marketingu a obchodu.
7. Podpora vzniku odbytových organizací a jejich spolupráce s obchodními řetězci a nabídka pouze kvalitních konzumních brambor.

Ekonomika pěstování brambor v ČR (výběrové šetření)

VÚB Havlíčkův Brod provádí od roku 1999 výběrové šetření zaměřené na ekonomiku výroby brambor. Do šetření byly vybrány podniky z oblasti Českomoravské vrchoviny. Brambory jsou hodnoceny jako celek, tj. konzumní, průmyslové i sadba. Hodnocení ekonomiky brambor bylo součástí ekonomických analýz hospodaření zemědělských podniků, tj. všech úseků rostlinné i živočišné výroby. Cílem analýz byla optimalizace hospodaření vybraných podniků.

Z přehledu je patrné, že ve všech sledovaných letech byla výroba brambor jako nejvýznamnější tržní plodina na Českomoravské vrchovině jednoznačně rentabilní, s nejvyšší mírou rentability v letech 1999 a 2003. V roce 2004 jsou k dispozici zatím pouze dílčí výsledky, ale především v důsledku nízkých realizačních cen brambory nebudou zřejmě rentabilní. Základní ekonomické charakteristiky jsou tyto:

- výnosy se budou pohybovat na úrovni 25 – 27 t/ha,
- úplné vlastní náklady se zvyšují na úroveň cca 80 tis. Kč/ha,
- výrazně klesá realizační cena (1 500 – 3 000 Kč/t),
- výrazně se zvýšily finanční prostředky z dotačních titulů a dalších státních podpor (certifikovaná sadba, platba za škrob SZIF, TOP – UP pro rok 2004, SAPS).

Ekonomika výroby brambor u vybraných pěstitelů*

	MJ	1999	2000	2001	2002	2003
Plocha brambor	ha	1063,2	1038,1	1225,0	1408,9	1428,1
Průměrný výnos	t/ha	22,0	28,7	26,1	26,2	21,5
Průměrná realizační cena	Kč/t	3968	2708	3430	3626	4657
Tržby včetně dotací	Kč/ha	102 188	78 528	95 266	99 412	104 971
Přímé náklady celkem	Kč/ha	66 477	60 591	66 330	67 990	64 275
Nepřímé náklady celkem	Kč/ha	4445	4621	5355	7587	7123
Úplné vlastní náklady	Kč/ha	70 922	65 212	71 685	75 577	71 398
Náklad na 1 t produkce	Kč/t	3218	2270	2748	2884	3321
Míra rentability	%	44,1	20,4	32,9	31,5	47,0
Podíl užitkových směrů brambor v %						
Konzum		54	51	46	44	55
Sadba		28	15	21	23	25
Průmysl		3	16	19	20	12
Odpad (krmné brambory)		15	18	14	13	8
Počet vybraných podniků		15	13	13	10	10

Pramen: VÚB Havlíčkův Brod

Poznámka: * oblast Českomoravské vrchoviny

Dovoz a vývoz brambor

Fytosanitární podmínky obchodu v rámci EU a při dovozu brambor ze třetích zemí

Obchodování s bramborami v rámci EU a dovoz brambor ze třetích zemí do České republiky se s účinností od 31. května 2004 z rostlinolékařského hlediska řídí **zákonem č. 326/2004 Sb.**, o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, prováděcí **vyhláškou č. 330/2004 Sb.**, o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, ve znění vyhlášky č. 662/2004 Sb. a vyhlášky č. 247/2005 Sb. (dále jen vyhláška), a dále vyhláškami č. 331/2004 Sb., o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlékání a šíření původce bakteriální kroužkovitosti bramboru a původce bakteriální hnědé hniloby a č. 332/2004 Sb., o opatřeních

k zabezpečení ochrany proti zavlékání a šíření původce rakoviny bramboru, háďátka bramborového a háďátka nažloutlého.

Škodlivé organismy, jejichž zavlékání a rozšiřování na území ES je zakázáno, jsou uvedeny v přílohách č. 1 a 2 vyhlášky, v částech A u obou příloh jsou tyto škodlivé organismy dále ještě rozděleny na škodlivé organismy, které se nevyskytují v žádné části Společenství a které jsou závažné pro celé Společenství, a na škodlivé organismy, které se vyskytují ve Společenství a jsou závažné pro celé Společenství. V částech B přílohy č. 1 a 2 jsou potom uvedeny škodlivé organismy, jejichž zavlékání a rozšiřování je zakázáno na území určitých chráněných zón.

Původci bakteriálních chorob bramboru bakterie *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*, způsobující **bakteriální kroužkovitost bramboru** a bakterie *Pseudomonas (Ralstonia) solanacearum*, způsobující **hnědou hnilobu bramboru**, jsou uvedeny v příloze č. 1, části A, oddílu II vyhlášky.

Země, odkud je zakázáno dovážet sadbové brambory, jsou určeny přílohou č. 3 vyhlášky, pro sadbové brambory platí zákaz dovozu ze všech třetích zemí kromě Švýcarska. Pro nesadbové brambory platí, že kromě zvláštních požadavků uvedených v příloze č. 4 vyhlášky, části A, oddílu I, které se vztahují k hlízám brambor a které musí být splněny, je povoleno dovážet nesadbové brambory z Alžírsko, Egypta, Izraele, Libye, Maroka, Sýrie, Švýcarska, Tuniska, Turecka a z evropských třetích zemí, které jsou uznány za prosté *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* podle zvláštního předpisu Společenství, nebo jejichž opatření jsou shledána ekvivalentními opatřeními EU v boji proti *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* podle zvláštního předpisu Společenství. Platnost Opatření Státní rostlinolékařské správy č.j.: EC 0000265/2005, kterými byl povolen **dovoz nesadbových hlíz bramboru původem z Egypta do České republiky, byla zrušena** „Úředním sdělením Státní rostlinolékařské správy o zákazu dovozu nesadbových hlíz bramboru původem z Egypta pro období 2004/2005“, č.j.: EC 0003306/2005 ze dne 26.4.2005 (podrobnější údaje jsou uvedeny na webových stránkách SRS – www.srs.cz, Věstník SRS).

Obecně pro dovoz zásilek brambor ze třetích zemí platí, že musí být prosty škodlivých organismů uvedených v přílohách č. 1 a 2 vyhlášky, musí splňovat zvláštní fytokaranténní požadavky uvedené v příloze č. 4 vyhlášky části A, oddílu I, musí být vždy opatřeny platným rostlinolékařským osvědčením a podléhají dovozní rostlinolékařské kontrole, případně i laboratornímu testování odebraných vzorků hlíz na závažné škodlivé organismy. Při dovozu brambor z třetích zemí je vstupní rostlinolékařská kontrola prováděna zpravidla mimo území České republiky na vnější hranici EU místní rostlinolékařskou službou.

EU umožňuje členským státům formou dočasných výjimek a při splnění zvláštních, k těmto účelům stanovených fytokaranténních požadavků i dovoz ze zemí, odkud k nám brambory nebylo povoleno dříve dovážet (například Kanada nebo Kuba). O aktuálních fyto-sanitárních podmínkách a možnostech dovozu brambor Státní rostlinolékařská správa průběžně informuje veřejnost prostřednictvím tisku a nebo na svých webových stránkách (viz výše).

Pro obchod s bramborami v rámci EU platí, že přistoupením České republiky k EU dodávky brambor pocházející ze členských států ES nepodléhají při vstupu na území České republiky rostlinolékařské kontrole a nemusí být opatřeny rostlinolékařským osvědčením. Vstupní rostlinolékařská kontrola je při obchodu s bramborami mezi členskými státy ES nahrazena systémem pravidelného úředního dohledu v místě pěstování a fyto-sanitární nezávadnost dodávky je potvrzena u sadbových brambor rostlinolékařským pasem, který musí být připojen k dodávkám sadbových brambor při jejich pohybu po území členských států EU. V případě nesadbových brambor musí být dodávky označeny registračním číslem osoby, která uvádí nesadbové brambory na trh a která spadá podle rostlinolékařských předpisů pod povinnost registrace.

Členské státy ES namátkově ověřují zdravotní stav dodávek brambor z ostatních členských států vlastními kontrolami souvislosti s obchodem s bramborami, včetně laboratorního testování úředně odebraných vzorků na výskyt škodlivých organismů. Pokud se při těchto kontrolách zjistí, že určitá členská země porušila některé ustanovení rostlinolékařských předpisů EU, kontroly dodávek pocházejících z této země jsou potom v ostatních členských zemích prováděny cíleně a případně přísnějším způsobem jako reakce na vznik fytokaranténního rizika.

Státní rostlinolékařská správa vydala dne 22.11.2004 Opatření ve věci nařízení mimořádného rostlinolékařského opatření proti zavlékání a šíření původce bakteriální kroužkovitosti bramboru *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* partiemi hlíz bramboru původem z Polské republiky na území ČR, č.j.: 0829/04/Ř-10. Partie brambor původem z Polské republiky musí být opatřena osvědčením polské rostlinolékařské služby o testování této partie na přítomnost původce bakteriální kroužkovitosti bramboru s negativním výsledkem, vystaveném ne dříve než 14 dní před přemístěním partie z Polské republiky, a přesun této partie musí být písemně ohlášen obvodnímu oddělení Státní rostlinolékařské správy územně příslušnému místu určení minimálně 2 pracovní dny přede dnem jejího zamýšleného přesunu. (podrobnější údaje jsou uvedeny na webových stránkách SRS – Věstník SRS)

Dále Státní rostlinolékařská správa vydala dne 8.6.2005 „Úřední sdělení Státní rostlinolékařské správy o fyto karanténních podmínkách uvádění brambor a rostlin s kořeny, pěstovaných nebo určených k pěstování, vypěstovaných ve volné půdě (dále jen rostliny s kořeny), na trh na území Polska s ohledem na původce rakoviny bramboru *Synchytrium endobioticum*“, č.j.: EC 0004538/2005. (podrobnější údaje jsou uvedeny na webových stránkách SRS – Věstník SRS).

Přehled zemí s výskytem původce bakteriální kroužkovitosti bramboru (*Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*):

Členské státy EU: Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Německo, Nizozemí, Polsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Švédsko a Velká Británie.

Ostatní země: Bělorusko, Norsko, Rusko a Ukrajina.

Přehled zemí s výskytem původce hnědé hniloby bramboru (*Ralstonia solanaceum*):

Členské státy EU: Belgie, Francie, Itálie, Maďarsko, Německo, Nizozemí, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Velká Británie.

Ostatní země: Arménie, Egypt, Maroko, Moldavsko, Rusko, Srbsko a Černá Hora, Turecko a Ukrajina.

Základní předpoklady vývoje bilance zahraničního obchodu ČR s bramborami

Významným úspěchem MZe ČR a Státní rostlinolékařské správy v roce 2003 bylo otevření možnosti vývozu konzumních brambor do členských států ES, a to s ročním předstihem před přistoupením ČR k ES. Vývoz byl tehdy umožněn Rozhodnutím Komise č. 2003/450/ES, kterým byla opatření užívaná v České republice v ochraně proti šíření bakteriální kroužkovitosti (*Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*) uznána za rovnocenná opatřením užívaným ve členských státech EU. Z této skutečnosti vyplynulo, že z ČR se s okamžitou platností mohly vyvážet nesadbové brambory do zemí EU, pokud byly negativně testovány na karanténní bakteriální choroby brambor. Tato možnost byla v roce 2003/04 využita. V tomto marketingovém roce bylo do zemí EU 15 vyvezeno z ČR celkem 2 360 t konzumních brambor (v roce 2002/03 pouze 50 t).

Na základě žádosti MZe ČR odstranila SR v rámci celkové změny legislativních předpisů upravujících dovoz rostlin a rostlinných produktů na Slovensko od 1.1.2004 administrativní překážky dovozu brambor z České republiky. Na Slovensko bylo vyvezeno v roce 2003/04 celkem 1 239 t konzumních brambor.

Přehled dovozu brambor, bramborového škrobu a výrobků ze škrobu do ČR v tunách

Položka CS	Název položky	Marketingový rok					
		2000/01	2001/02	2002/03	2003/04*	2004/05 ¹	2005/06 ²
0701 10 00	Brambory sadbové	3 875,8	6 061,0	3 661	13 953,0	5 190,1	296
0701 90 10	Brambory k výr. škrobu	0,0	0,0	0,0	159,8	136,4	0
0701 90 50 10	Brambory rané 1. 1. – 15. 5.	3 987,6	5 377,9	3 957,8	-	-	-
0701 90 50 20	Brambory rané 16. 5. – 30. 6.	4 925,3	14 374,4	5 227,5	15 292,3	21 274,0	281
0701 90 90	Brambory ostatní	4 652,4	28 261,0	23 714,9	80 903,0	56 679,5	2 790
0701	Brambory celkem	17 441,2	54 074,3	36 571,3	109 948	83 280,0	3 367
1108 13 00	Škrob bramborový	806,9	1 970,3	111	2 434,9	3 885,3	953
3505 10...	Dextriny a modif. škroby	7 175,8	12 389,6	13 201,1	21 211,3	17 269,3	4 279

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * dovozy do 30.6.2004 (10 měsíců), ¹ 1.7.2004 – 30.6.2005, ² 1.7. až 30.9.2005

Přehled vývozu brambor, bramborového škrobu a výrobků ze škrobu z ČR v tunách

Položka CS	Název položky	Marketingový rok					
		2000/01	2001/02	2002/03	2003/04*	2004/05 ¹	2005/06 ²
0701 10 00	Brambory sadbové	1 837,0	1 743,0	1 207,7	7 786,0	25 391,1	3 367
0701 90 10	Brambory k výr. škrobu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0
0701 90 50 10	Brambory rané 1. 1. – 15. 5.	70,2	0,0	87,4	-	-	-
0701 90 50 20	Brambory rané 16. 5. – 30. 6.	65,7	0,0	0,0	939,6	2 656,3	8 942
0701 90 90	Brambory ostatní	11 671,8	1 948,0	3 287,7	9 860,8	38 981,9	10 040
0701	Brambory celkem	13 644,7	3 691,0	4 582,8	18 586,4	67 029,3	22 349
1108 13 00	Škrob bramborový	6 608,6	4 331,4	3 497,3	3 692,3	5 396,4	1 662
3505 10...	Dextriny a modif. škroby	3 994,9	7 305,8	10 128,4	13 123,4	17 392,3	3 657

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * vývozy do 30.6.2004 (10 měsíců), ¹ 1.7.2004 – 30.6.2005, ² 1.7. – 30.9.

Po vstupu ČR do EU se zcela zásadně změnily podmínky zahraničního obchodu ČR, které se odrazily i do významných změn v zahraničním obchodu v sektoru brambor. Po vstupu do EU sice v důsledku liberalizace obchodu se zeměmi EU výrazně vzrostly dovozy raných, ale zejména ostatních konzumních brambor do ČR, ale zároveň se i významně zvýšil vývoz ostatních konzumních a sadbových brambor. V zahraničním obchodu čerstvých brambor má ČR vždy negativní saldo obchodní bilance. Nejhoršího výsledku bylo dosaženo v roce 2003/04, kdy se celkové pasivní saldo prohloubilo až na rekordní hodnotu – **91 361,7 t**. Na tomto výsledku se nejvíce podílel dovoz ostatních konzumních brambor (celkem 80 903 t). Hlavní příčinou vysokého dovozu brambor v roce 2003/04 byla nízká produkce brambor v ČR v roce 2003. V roce 2004/2005 se však podařilo pasivní saldo velmi významně snížit, až na úroveň – **16 250,7 t**. Pasivní saldo bylo v tomto období sníženo nejen v důsledku nižšího dovozu ostatních konzumních brambor, ale i výrazným zvýšením vývozu sadbových a ostatních konzumních brambor.

Dovoz a vývoz konzumních¹ brambor včetně výrobků (přepočten na syrové brambory) v t

Období	Vývoz brambor	Ve výrobcích	Vývoz celkem	Dovoz brambor	Ve výrobcích	Dovoz celkem	Index*
1999/2000**	2 870	18 802	21 672	50 394	79 882	130 276	0,60
2000/2001	13 397	16 586	29 983	17 951	90 329	108 280	0,50
2001/2002	3 661	19 872	23 533	53 453	105 457	158 910	0,74
2002/2003	4 383	20 674	25 057	36 656	119 958	156 614	0,73
2003/2004	14 650	27 125	41 775	110 754	131 495	242 250	1,10
2004/2005	67 029	46 110	113 139	83 144	132 654	215 798	1,00

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * základem rok 2004/05, ** všechna období od 1.7. do 30.6. příštího roku. ¹ včetně sadby

Skutečnou situaci na trhu konzumních brambor vyjadřuje přesněji nejen dovoz a vývoz konzumních brambor, ale i zahraniční obchod s výrobky. V posledních letech je v ČR patrný trend, kdy současně s poklesem sklizňových ploch, který je do určité míry kompenzován zvýšeným výnosem, narůstá dovoz konzumních brambor i výrobků z brambor. Dovoz čerstvých brambor je více ovlivněn aktuální situací na evropském trhu, tj. průběhem vegetace a eventuální nadúrody, nebo naopak nižší sklizně. Proto je možno zaznamenat v některých letech i výraznější pokles dovozu. Naproti tomu u brambor ve výrobcích (v přepočtu) je ve sledovaném období patrný stálý nárůst dovozu, který dosáhl vrcholu v posledních dvou letech tedy v obdobích, kdy jsme se staly členy EU. Vývoz brambor ve výrobcích dosahuje v ČR podstatně nižší úrovně než dovoz, i když se v roce 2004/05 velmi výrazně zvýšil. V roce 2004/05 byl nepříznivý vývoj bilance obchodu s bramborami částečně kompenzován vysokým vývozem čerstvých brambor (vysoký podíl sadbových brambor). Zvyšování dovozu konzumních brambor i výrobků z brambor může mít nepříznivý dopad jak na rozsah pěstování brambor v ČR tak i na zpracovatelský průmysl brambor. Na druhé straně zvýšené exportní možnosti dávají českému bramborářství i určité perspektivy.

Průměrná spotřeba konzumních brambor v ČR na obyvatele a rok v kg

Rok	Celková spotřeba	Rané	Ostatní konzumní
1996	77,2	15,0	62,2
1997	76,0	15,0	61,0
1998	76,1	15,0	61,1
1999	75,9	15,0	60,9
2000	77,0	15,0	62,0
2001	75,3	15,0	60,3
2002	76,0	15,0	61,0
2003	73,6	13,6	60,0
2004	72,0	13,0	59,0

Pramen: ČSÚ, VÚZE

Bilance brambor celkem v České republice¹

Položka bilance	Jednotka	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05*	2005/06**
Brambory rané (konzum a sadba)							
Sklizňová plocha	tis. ha	15,66	11,38	11,60	8,55	7,59	2,89
Průměrný výnos	t/ha	14,46	16,46	18,65	16,57	19,86	21,72
Brambory konzumní (konzum a sadba)							
Sklizňová plocha	tis. ha	49,50	37,54	28,39	28,29	27,52	33,00
Průměrný výnos	t/ha	22,96	21,64	24,67	20,43	24,00	27,82
Brambory průmyslové (brambory pro výrobu škrobu a sadba)							
Sklizňová plocha	tis. ha	4,04	5,23	6,92	6,65	7,03	7,76
Průměrný výnos	t/ha	28,01	25,05	27,29	18,31	25,88	28,98
Sklizňová plocha celkem	tis. ha	69,20	54,30	46,91	43,49	42,14	43,66
Produkce brambor							
Brambory rané	tis. t	226,43	187,24	216,37	141,60	150,71	62,83
Bramb. konzumní pozdní	tis. t	1136,36	812,44	700,60	578,10	660,54	918,06
Brambory průmyslové	tis. t	113,18	130,79	188,99	121,77	181,95	225,00
Brambory celkem	tis. t	1475,97	1130,47	1105,96	841,47	993,20	1 205,89
Brambory celkem výnos	t/ha	21,33	20,88	23,57	19,35	23,57	27,62
Dovoz brambor po přepočtu ve							
Dovoz brambor čerstvých	tis. t	65,53	54,07	36,57	110,3	83,28	65,00
Nabídka bramb. celkem	tis. t	1634,51	1291,77	1265,44	1081,56	1209,13	1400,88
Užití brambor celkem **							
Lidská výživa	tis. t	780,00	778,00	778,00	775,00	770,00	770,00
Výroba škrobu	tis. t	151,00	130,80	175,24	99,20	144,38	155,00
Sadba brambor	tis. t	210,00	170,00	145,00	135,00	135,00	135,00
Krmné užití a ztráty	tis. t	463,31	188,46	141,34	32,00	46,61	223,86
Vývoz brambor ve výrobcích	tis. t	16,70	20,82	21,28	19,58	46,11	55,00
Vývoz brambor čerstvých	tis. t	13,50	3,69	4,58	20,80	67,03	70,00
Užití brambor celkem	tis. t	1634,51	1291,77	1265,44	1081,56	1209,13	1 400,88

Pramen: ČSÚ, MZe, VÚZE, ¹ včetně produkce domácností

Poznámka: * 1.7. 2004 – 30.6. 2005, ** odhad MZe a VÚZE

V roce 2004/05 byla celková nabídka brambor včetně dovozu brambor ve výrobcích vyšší o cca 120 tis. t než v předchozím marketingovém roce. Meziročně se v nabídce především zvýšila produkce ostatních konzumních brambor a brambor určených k výrobě škrobu. Dovoz naopak meziročně poklesl. Na straně poptávky se především meziročně zvýšil vývoz čerstvých brambor a výroba bramborového škrobu.

Rané konzumní brambory

V ČR byly až do konce marketingového roku 2004/2005 statisticky vykazovány jako rané brambory všechny plochy brambor, které byly sklizeny v období červen až srpen daného roku. V EU se však vykazují jako rané pouze ty brambory, které jsou sklizeny do konce června daného roku. Všechny konzumní brambory sklizené po tomto datu jsou v EU vykazovány jako „Ostatní konzumní brambory“. Po vstupu ČR do EU bylo proto nutné se přizpůsobit nomenklatuře EU a od počátku hospodářského roku 2005/2006 jsou i v ČR vykazovány jako rané pouze brambory sklizené do 30. června. Z tohoto důvodu také poklesly statisticky vykázané sadbové plochy raných brambor v roce 2005 na pouhých **2 893 ha**. Pokud bychom však monitorovali rané brambory tak jako v předchozích letech, celková plocha raných brambor by byla dokonce vyšší než v roce 2004/05. Oddělení státní statistické služby MZe provedlo šetření o osázených plochách raných brambor k 20. dubnu 2005 a odhaduje celkovou plochu na 7 748 ha (v roce 2004 byla výměra pouze 6 379 ha).

Rané brambory, které se sklízí v podmínkách ČR zhruba do první poloviny července, mají odlišnou technologii pěstování než brambory sklizené koncem července a v srpnu. Pro nejranější sklizeň raných brambor se používá naklíčená sadba pouze velmi raných odrůd, výsadba brambor probíhá pouze v ranobramborářských oblastech (především Polabí a Jižní Morava) zhruba do konce března. Rané brambory jsou m.j. zařazovány do zelinářských osevních postupů a jsou pěstovány pod závlahou. V některých oblastech jsou rané brambory pěstovány pod netkanou textilií. Tento způsob pěstování může zkrátit termín sklizně o 10 až 14 dnů a zvýšit výnosy brambor. Naproti tomu u brambor pěstovaných pro sklizeň koncem července a v srpnu je možno využít pěstební technologie podobně jako u pěstování pozdních brambor. Brambory se sázejí později, až do druhé dekády dubna.

V roce 2005 byly na mnoha lokalitách poškozeny již vzrostlé rané brambory přizemními mrazíky. K prvnímu poškození došlo na počátku třetí dekády dubna a potom následovalo druhé napadení na sklonku druhé dekády května. To mělo za následek především oddálení nástupu prvních sklizní raných brambor, které začalo až v druhé polovině června. Nízká nabídka tuzemských brambor v první polovině června se promítla do zvýšeného dovozu brambor, především v červnu. Od července již bylo na tuzemském trhu dostatek domácí produkce brambor, takže se brambory začaly i vyvážet do sousedních zemí EU.

Údaj o výměře raných konzumních brambor se skládá ze dvou částí: z plochy za zemědělský sektor v celkové výši **6 379 ha** (údaj ČSÚ) a z odhadu plochy za domácnosti ve výši 1 209 ha. Podle odhadu byla tedy v roce 2004 celková výměra raných brambor 7 588 ha. V roce 2004 se meziročně snížila celková plocha raných konzumních brambor o cca 1 100 ha.

V roce 2004 se rané brambory pěstovaly na největší výměře ve Středočeském kraji (v roce 2004 celkem 2 707 ha) a dále byly významné plochy v Jihomoravském kraji 1 287 ha a na Vysočině 795 ha (jedná se především o množitelské porosty). V Jihomoravském kraji však došlo v posledních pěti letech k velké redukci osázených ploch. V roce 2000 zde bylo celkem 3 763 ha a v roce 2004 již jen 1 287 ha osázených ploch.

I přes problémy s přizemními mrazíky, dosáhly v roce 2005 rané brambory velmi dobrého průměrného výnosu **21,72 t/ha**. Celková produkce brambor v zemědělském sektoru sklizených do 30.6.2005 byla podle údajů ČSÚ **62 826 t**.

Vývoj ploch, výnosů a produkce raných brambor včetně sadby*

Hospodářský rok	Sklizňové plochy v ha	Průměrný výnos v t/ha	Produkce celkem v t
1994/95	17 407	14,03	244 301
1995/96	17 936	14,70	263 580
1996/97	20 483	15,88	325 231
1997/98	18 502	14,66	271 166
2000/01	15 662	14,46	226 433
2001/02	11 373	16,46	187 244
2002/03	8 599	18,27	157 128
2003/04	7 076	16,08	113 790
2004/05	6 379	20,15	128 531
2005/06	2 893	21,72	62 826

Pramen: ČSÚ, Poznámka: * Zemědělský sektor

Výběrový vzorek velikostní struktury osázených ploch raných brambor k 20.4. 2005

Skupina (v ha)	Osázená plocha	Sklizňová plocha	Index 2005/04	Podíl z r. 2005
20 a více	1 127,1	795,3	141,7	68,2
5,0 - 19,9	320,9	296,8	108,1	19,4
1,0 - 4,9	185,1	169,2	109,4	11,2
0,1 - 0,9	19,3	20,0	96,4	1,2
0	0	79,1	0	0
Celkem	1 652,4	1 360,4	121,5	100

Pramen: Výběrové šetření Mze

Bilance zahraničního obchodu raných konzumních brambor

V roce 2004/05 bylo do 30.6.2005 dovezeno do ČR celkem **21 274 t** raných brambor (meziroční navýšení o 5 982 t) v celkové finanční hodnotě **126,9 mil. Kč**. V roce 2004/05 byly však výjimečně dováženy rané brambory (i když v menších množstvích) od července až do konce kalendářního roku 2004 (celkem 840 t), takže v roce 2005 bylo dovezeno 20 434 t. Dovozy raných brambor do ČR se v posledních dvou letech zvýšily oproti předchozímu období. Hlavní příčinou vysokého dovozu v tomto roce bylo vedle pozdějšího dozrávání brambor u tuzemských producentů, i velmi nízká cenová úroveň brambor z dovozu. Tuzemští pěstitelé totiž začaly dodávat brambory na tuzemský trh až v druhé nebo třetí dekádě června. Průměrná dovozní cena raných brambor byla v roce 2005 pouze **5,99 Kč/kg**, což představuje významné meziroční snížení o 3,23 Kč/kg.

Rané brambory se v roce 2005 začaly v menším množství dovážet již v lednu. Nejvyšší dovozy raných brambor jsou vždy realizovány od dubna do června. Dovozy raných brambor do ČR většinou kulminují v květnu, v roce 2005 však bylo největší množství raných brambor dovezeno až v červnu, kdy byla také velmi nízká průměrná cena dovozu (4,90 Kč/kg).

Struktura dovozu raných brambor podle zemí do ČR je orientována především na jihoevropské země EU a v některých letech i na severoafrické země (především Egypt a Maroko). V roce 2004/05 bylo dovezeno z Egypta 2 607 t a 622 t z Maroka. Největší množství brambor bylo dovezeno z **Itálie**, celkem **7 034 t** a **Španělska 5 159 t**. Dovozy z těchto zemí měly také nejnižší průměrnou cenu ze všech významnějších dovozců (5,78 Kč/kg a 5,48 Kč/kg). Naproti tomu z Řecka bylo v tomto roce dovezeno pouze 1 170 t (v roce 2004 se dovezlo 5 159 t). Hlavní příčinou nižšího dovozu v tomto roce byla zřejmě vysoká průměrná cena, která dosáhla 9,77 Kč/kg. V tomto roce bylo výjimečně dovezeno i velké množství raných brambor z Německa (3 533 t).

Dovoz raných a nových brambor do České republiky v tunách*

Marketingový rok	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04*	2004/05
Brambory rané 1. 1. - 15. 5.	1 904,3	4 210,2	3 987,6	5 377,9	3 957,8	10 678,3 ¹	11 611 ¹
Brambory rané 16. 5. - 30. 6.	6 994,9	6 866,2	4 925,3	14 374,4	5 237,5	4 614 ²	8 823 ²
Brambory rané celkem	8 899,2	11 076,4	8 912,9	19 752,3	9 195,3	15 292,3	20 434,0

Pramen: Celní statistika ČSÚ

Poznámka: * 1.9.2003 až 30.6.2004, ¹ do 31.5., ² 1.6. – 30.6.2005

Dovoz raných brambor do České republiky podle zemí

Země	2001/02		2002/03		2003/04		2004/05	
	t	Kč/kg	t	Kč/kg	t	Kč/kg	t	Kč/kg
Itálie	15 782	6,29	2 194	10,30	5 220	9,09	7 034	5,78
Španělsko	1 955	10,45	5 350	9,54	939	12,74	5 159	5,48
Řecko	-	-	-	-	6 112	7,75	1 170	9,77

Pramen: Celní statistika, ČSÚ

Vývoz raných brambor z České republiky v tunách

Marketingový rok	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04*	2004/05
Brambory rané celkem	228,0	0,0	135,9	0,0	0,0	940,0	2 656,3

Pramen: Celní statistika, ČSÚ

Poznámka: * 1.9.2003 – 30.6.2004

Dovoz raných brambor po měsících

Rok	leden	únor	březen	duben	květen	červen	Celkem*
2000	-	72	551	1 331	5 922	3 105	11 076
Kč/kg	-	16,18	11,82	10,57	8,44	6,39	8,30
2001	-	35	539	1 375	4 461	2 436	8 869
Kč/kg	-	12,03	12,53	13,07	11,91	12,36	12,24
2002	121	88	484	1 314	8 730	8 441	19 818
Kč/kg	4,58	12,80	15,20	12,87	7,71	5,01	6,99
2003	-	14	518	1 610	3 861	2 827	9 195
Kč/kg	-	2,89	10,56	10,87	10,19	8,96	9,86
2004	-	146	659	1 217	8 653	4 614	16 132
Kč/kg	-	8,29	12,32	14,97	8,50	6,69	8,43
2005	176	483	644	2 623	7 684	8 823	20 689
Kč/kg	6,78	7,85	8,22	5,75	6,98	4,90	6,00

Pramen: ČSÚ

Poznámka: *dovozy menších množství jsou i v dalších měsících

Cenový vývoj produkce raných brambor

Průměrné měsíční ceny zemědělských výrobců raných brambor v Kč/t (bez DPH)

Rok / Měsíc	Červen	Červenec	Srpen	Průměrná cena
1995	11 094	7 625	5 446	9 031
1996	8 214	6 338	4 508	7 008
1997	8 652	5 847	4 617	7 058
1998	8 969	6 317	4 634	7 390
1999	6 164	3 772	-	5 503
2000	7 846	6 584	5 441	7 047
2001	7 856	5 210	3 960	6 950
2002	5 948	4 523	3 449	5 404
2003	7 175	5 058	4 286	6 482
2004	7 368	4 706	3 731	6 496
2005	-	3 965	3 566	3 766

Pramen: ČSÚ

Tuzemští dodavatelé začaly letos dodávat rané brambory na trh později než v předchozích letech, až od druhé poloviny června. Největší množství brambor však bylo dodáno od tuzemských pěstitelů až v průběhu července. Vývoj na tuzemském trhu byl také značně ovlivněn nabídkou raných brambor z dovozu na přelomu května a června, kdy byly dodávány na trh především brambory španělské a italské provenience. Brambory ze Španělska byly dováženy v průměrné ceně 9,72 Kč/kg. Nejvíce však ovlivnil trh raných brambor v ČR dovoz levných brambor z Německa od první dekády června. Počátkem 23. týdne byla zjištěna průměrná farmářská cena v Německu pouze 6,45 Kč/kg oproti průměrné ceně 8,93 Kč/kg v předchozím roce. Tato skutečnost se nejvíce odrazila na výrazném poklesu ceny raných brambor v ČR v červnu. Větší dodávky brambor byly nabízeny tuzemskými pěstiteli za cenu pouze 8 Kč/kg. Tuzemští pěstitelé sklízeli brambory později m.j. i v očekávání vyšších výnosů. Přebytek raných brambor na trhu v červenci byl potom řešen zvýšeným vývozem do sousedních zemí.

Dodávky raných brambor od tuzemských pěstitelů v červnu byly letos tak nízké, že ČSÚ průměrnou cenu v tomto měsíci ani nemonitoroval. I v průběhu července a srpna byla CZV v průměru nižší než v předchozích dvou letech. V červenci dosáhla CZV průměrné hodnoty **3 965 Kč/t** a v srpnu 3 566 Kč/t. V červenci a srpnu bylo vyvezeno velké množství raných brambor (4 717 t), především na Slovensko. Průměrná vývozní cena 3 710 Kč/t se však příliš nelišila od cen na tuzemském trhu.

Průměrné měsíční spotřebitelské ceny raných brambor v Kč/kg

Rok / Měsíc	Červen	Červenec	Srpen
1994	15,48	7,63	8,59
1995	24,29	12,59	8,84
1996	15,59	12,02	8,47
1997	18,29	11,67	9,06
1998	19,55	10,68	8,08
1999	14,23	9,34	7,31
2000	15,49	12,02	10,74
2001	24,27	11,22	8,66
2002	15,11	9,14	7,69
2003	19,58	11,18	9,66
2004	15,76	9,16	7,51
2005	12,52	7,84	6,52

Pramen: ČSÚ

Vývoj průměrných spotřebitelských cen raných brambor byl v roce 2005 ovlivněn vývojem farmářských cen i dovozních cen na tuzemském trhu. V červnu byla průměrná cena brambor **12,52 Kč/kg**, tedy nejnižší v tomto období po vzniku samostatné ČR. I v dalších měsících, kdy cena každoročně výrazně klesá, dosahovaly ceny nižších hodnot než v průběhu předchozího desetiletí. V červenci průměrná cena poklesla až na 7,84 Kč/kg.

Ostatní konzumní brambory

V bramborářské oblasti ČR vysoký úhrn srážek v prvních měsících roku 2005 (výrazně nad dlouhodobým normálem v této oblasti) vytvořil příznivé podmínky pro sázení konzumních brambor. V dalším období byl sice srážkový úhrn nižší oproti dlouhodobému normálu, nicméně v období července, které významně ovlivňuje budoucí sklizeň ostatních konzumních brambor, byl srážkový úhrn mimořádně vysoký. Tento průběh počasí společně s dobře provedenou ochranou proti škůdcům a chorobám vytvořil základní předpoklad pro vysoké výnosy brambor. V roce 2005 bylo podle posledního odhadu dosaženo historicky nejvyššího výnosu **29,65 t/ha**.

Vývoj ploch, výnosů a produkce ostatních konzumních brambor včetně sadby

Marketingový rok	Sklizňové plochy ha	Průměrný výnos t/ha	Produkce celkem t
1993/94	80 873	24,39	1 972 381
1994/95	54 060	16,56	895 174
1995/96	55 099	17,70	975 105
1996/97	60 194	22,48	1 353 179
1997/98	49 206	20,72	1 019 752
2000/01	49 495	22,96	1 136 375
2001/02	37 543	21,64	812 443
2002/03	22 789	24,34	554 721
2003/04	22 256	20,08	446 956
2004/05	22 565	24,35	549 419
2005/06*	25 414	29,68	754 349

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * odhad ČSÚ k 15.10.2005 bez produkce domácností

Podle údajů ČSÚ byla celková osázená plocha ostatních konzumních brambor v zemědělském sektoru v roce 2005 celkem **25 414 ha**. Při započítání produkce domácností odhadujeme celkovou plochu nad úrovní 29 tis. ha. Od roku 2005 byly v ČR poprvé statisticky vykazovány jako plochy ostatních konzumních brambor ty osázené plochy brambor, které se sklízely po 1. červenci daného roku. Tento způsob monitoringu je totiž používán v zemích EU. V praxi to znamená, že jako ostatní konzumní brambory jsou nyní v ČR považovány i sklizně některých velmi raných a raných odrůd. Do roku 2004 byly v ČR statisticky vykazovány plochy pozdních konzumních brambor, které byly prakticky sklizeny až v září daného roku. Jestliže srovnáme plochy všech konzumních brambor (včetně raných), pak v roce 2005 meziročně plocha mírně poklesla o 640 ha (2,2 %).

Zatímco rané brambory se pěstují převážně v teplejších a úrodnějších oblastech Polabí, Středočeského kraje a jižní Moravy, tak ostatní konzumní brambory mohou být pěstovány i v horších půdních a klimatických podmínkách, včetně některých podhorských oblastí. Největší plochy těchto konzumních brambor v roce 2005 byly opět osázeny na Vysočině, celkem 7 812 ha (30,7% podíl z celkové plochy), následuje Středočeský kraj (20,5% podíl) a Jihočeský kraj (11,5% podíl).

Celkovou produkci ostatních konzumních brambor (bez produkce domácností) odhaduje ČSÚ v roce 2005 na 754,3 tis. t. V důsledku odlišného statistického sledování v roce 2005 se tato produkce nemůže porovnat s předchozími roky. Celkovou produkci všech konzumních brambor včetně raných (s výjimkou domácností) odhaduje ČSÚ na **769 747 t**. Je tedy předpoklad, že celková produkce konzumních brambor bude v roce 2005/06 téměř o 208 tis. t vyšší než v předchozím roce.

Vývoj sklizně ostatních konzumních brambor po krajích v roce 2005*

	Pěstební plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Sklizeň (t)	Podíl z plochy (%)
Hl. m. Praha	21	29,67	623	0,2
Středočeský	5 210	29,29	152 610	20,5
Jihočeský	2 913	26,13	76 107	11,5
Plzeňský	1 098	27,21	29 872	4,3
Karlovarský	280	26,87	7 524	1,1
Ústecký	782	29,48	23 053	3,1
Liberecký	394	27,01	10 641	1,5
Královéhradecký	1 238	28,59	35 394	4,9
Pardubický	1 556	27,85	43 337	6,1
Vysočina	7 812	26,69	208 475	30,7
Jihomoravský	1 822	30,46	55 493	7,1
Olomoucký	705	28,73	20 258	2,8
Zlínský	579	27,09	15 686	2,3
Moravskoslezský	1 004	27,74	27 848	3,9
ČR celkem	25 414	27,82	706 921	100

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * Odhad ČSÚ k 15.9. 2005

Bilance zahraničního obchodu ostatních konzumních brambor

V marketingovém roce 2004/05 bylo do ČR dovezeno celkem **56 679 t** ostatních konzumních brambor v celkové finanční hodnotě 124,75 mil. Kč. Průměrná cena dovezených brambor byla pouze **2 200 Kč/t**. I když se celkový dovoz meziročně snížil o 24 224 t, stále představuje tento objem dovozu jedno z nejvyšších v historii samostatné ČR. V roce 2004 bylo velmi vysoké pasivní saldo obchodní bilance ostatních konzumních brambor v celkové finanční hodnotě **178,7 mil. Kč**. V roce 2005 bylo do 31. srpna pasivní saldo v celkové výši 41 mil. Kč. Hlavními příčinami zvýšeného dovozu brambor v posledních dvou letech jsou na jedné straně úplná liberalizace obchodu se zeměmi EU a na druhé straně nabídka levných brambor z některých zemí EU v důsledku nadúrody v roce 2004. Brambory jsou do ČR dováženy v posledních třech letech za nízkou průměrnou roční cenu (v rozpětí od 2 200 Kč/t do 3 290 Kč/t). Pokud jsou dováženy velké objemy brambor za takto nízké ceny, dovozy významně negativně ovlivňují i cenový vývoj brambor na tuzemském trhu. Největší množství brambor bylo do ČR dovezeno na přelomu roku 2004/2005. V období od prosince 2004 do února 2005 bylo celkem dovezeno 23 469 t brambor.

Dovoz a vývoz ostatních konzumních brambor v tunách*

Marketingový rok	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04 ¹	2004/05
Dovoz	152,4	34 855,2	4 652,4	28 261	23 714,9	80 903,0	56 679,5
Vývoz	7 476,4	2 218,1	11 671,8	1 948	3 287,7	9 860,8	38 981,9
Saldo	7 324	- 32 637,1	7 019,4	- 26 313	- 20 427,2	- 71 042,2	- 17 697,6

Pramen: Celní statistika ČSÚ

Poznámka: * od 1.5. 2004 se u zemí EU 25 jedná o dodávky v rámci jednotného trhu EU, ¹ do 30.6. 2004

Dovoz ostatních konzumních brambor po měsících (0701 9090) v t

Rok	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	Celkem
2000	1 096	5 752	10 086	7 459	7 372	2 335	421	72	41	1	121	-	34 756
Kč/kg	2,19	2,06	1,89	1,58	1,39	1,28	1,40	1,32	4,69	7,69	1,53	-	1,71
2001	19	96	744	504	737	2 333	54	-	43	24	60	1 045	5 660
Kč/kg	2,13	1,61	1,50	1,73	1,71	2,66	2,20	-	11,61	4,67	3,90	3,88	2,59
2002	9 870	9 446	714	3 645	3 167	120	53	-	24	-	171	-	27 211
Kč/kg	4,82	4,69	3,83	3,72	3,39	3,30	3,60	-	0,94	-	2,44	-	4,41
2003	5 468	5 460	5 191	2 181	3 051	1 925	49	195	1 765	7 107	2 628	1 374	36 394
Kč/kg	2,67	2,58	2,67	2,45	2,34	2,16	3,66	4,05	4,44	5,08	5,70	5,05	3,46
2004	12 459	5 717	6 510	8 749	31 188	3 406	791	384	2 095	3 720	5 820	12 438	93 279
Kč/kg	4,29	3,11	2,96	2,56	2,18	5,26	5,19	2,46	1,98	1,97	1,77	1,64	2,64
2005	4 734	6 297	5 460	6 459	5 597	2 885	1 111	755					33 296
Kč/kg	2,08	2,00	2,74	2,73	2,68	2,48	3,89	3,30					2,53

Vývoz ostatních konzumních brambor po měsících (celní skupina 0701 9090) v t

Rok	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	Celkem
2001	575	1 552	2 363	3 084	2 940	257	407	-	-	35	29	-	11 240
Kč/kg	2,47	2,54	2,24	2,48	2,83	3,43	5,77	-	-	3,75	4,18	-	2,68
2002	10	192	165	354	257	469	533	-	-	407	179	308	2 875
Kč/kg	32,27	7,10	10,66	4,63	4,50	5,05	4,87	-	-	3,42	5,66	5,89	5,37
2003	-	142	535	425	578	-	164	550	12	748	1 130	471	4 754
Kč/kg	-	3,50	4,37	4,50	4,18	-	5,87	3,78	4,50	4,04	5,54	6,06	4,71
2004	-	23	32	195	3 352	3 899	3 273	3 881	5 208	7 478	6 975	3 224	37 540
Kč/kg	-	9,47	7,57	2,97	0,48	0,94	2,35	0,68	1,16	1,38	2,37	4,64	1,72
2005	2 362	1 991	1 728	1 390	1 220	252	1 808	1 317					12 067
Kč/kg	4,41	4,17	3,74	3,45	4,09	3,26	1,89	3,03					3,58

Pramen: ČSÚ

Bilance zahraničního obchodu – ostatní konzumní brambory

Kalendář. rok	Saldo (t)	Saldo	Směn.	Kalendář. rok	Saldo (t)	Saldo	Směn.
2000	- 32 115	- 48,0	2,53	2003	- 31 640	- 103,53	1,36
2001	+ 5 580	+ 15,46	1,03	2004	- 55 739	- 178,70	0,65
2002	- 24 336	- 104,56	1,22	2005¹	- 21 229	- 41,0	1,42

Pramen: ČSÚ, ¹ do 31.8.

Dovoz a vývoz ostatních konzumních brambor do České republiky podle zemí

Země	2003/04		2004/05*		2003/04		2004/05*	
	t	Kč/kg	t	Kč/kg	t	Kč/kg	t	Kč/kg
	Dovoz				Vývoz			
Belgie	4 531	3,72	2 749	2,78	6 916	10,30	16 798	0,30
Německo	33 608	4,40	34 599	2,16	270	6,25	3 331	4,22
Nizozemsko	37 784	1,92	11 673	1,37	1 146	5,25	158	3,15
Slovensko	2 407	6,30	3 360	4,41	1 388	5,08	17 231	3,95

Pramen: Celní statistika ČSÚ

Konzumní brambory byly dováženy do ČR prakticky výhradně ze zemí EU. Největší podíl na dovozu brambor v roce 2004/05 měly opět dodávky z Nizozemska a Německa (81,6 podíl na celkovém dovozu). Tyto dvě země se podílí na celkovém dovozu v podobné výši jako v předchozím roce. V roce 2004/05 bylo nejvíce konzumních brambor v celkovém množství **34 599 t** dovezeno z **Německa**. Průměrná dovozní cena byla přitom pouze 2 160 Kč/t. Velmi významný byl opět dovoz

11 673 t konzumních brambor z **Nizozemska**. Průměrná dovozní cena z této země byla ještě nižší, pouze 1 370 Kč/t.

V roce 2004/05 bylo z ČR vyvezeno celkem **38 982 t** ostatních konzumních brambor v celkové finanční hodnotě 94 mil. Kč. To představuje největší množství v historii samostatné ČR. Při přebytku brambor na tuzemském trhu, nezbývalo producentům jiné řešení než vývoz. Průměrná vývozní cena byla 2 410 Kč/t, tedy jen o málo vyšší než u dovozu. Vývoz brambor směřoval především na Slovensko (17 231 t) a do Belgie (16 798 t).

Cenový vývoj produkce konzumních brambor

Zatímco v roce 2003/04 byla průměrná CZV v ČR 7 047 Kč/t, tak v roce 2004/05 výrazně cena poklesla až na průměr 2 697 Kč/t. Hlavní příčinou takového poklesu byla nadúroda konzumních brambor v zemích EU i v ČR ze sklizně roku 2004. Masivní dovozy levných brambor z EU na přelomu roku 2004/2005 se odrazily do nízkých cen brambor na tuzemském trhu.

Průměrné roční ceny zemědělských výrobců u konzumních brambor v Kč/t (bez DPH)

Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005*
Kč/t	5 243	2 816	4 941	3 748	3 972	2 838	5 937	4 129	6 746	2 465

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * do 30.6.

Průměrné měsíční ceny zemědělských výrobců konzumních brambor v Kč/t (bez DPH)

Marketingový rok	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05*	2005/06
Září	3 530	4 006	3 379	3 292	4 635	3 240	2 624
Říjen	3 328	3 207	3 783	3 156	5 387	3 096	2 586
Listopad	3 469	2 943	3 789	3 075	6 200	2 785	
Prosinec	3 668	2 749	4 051	3 090	6 948	2 796	
Leden	3 833	2 677	4 937	3 375	7 483	2 584	
Únor	4 044	2 702	6 686	3 559	7 697	2 597	
Březen	4 301	2 550	7 186	3 705	8 017	2 425	
Duben	4 172	2 496	7 057	3 671	7 972	2 371	
Květen	4 351	2 404	7 088	3 729	7 965	2 374	
Červen	-	-	-	-	8 167	2 703	
Průměr				3 405	7 047	2 697	

Pramen: ČSÚ

Poznámka * do 30.6.2005

Srovnání CZV ostatních konzumních brambor v Německu a ČR (Kč/t)

Měsíc	2000/01			2001/02			2002/03			2003/04		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Srpen	2337	3686	5441	2771	4718	3960	2328	3364	3449	3426	4430	4286
Září	1736	2458	4006	2762	4002	3379	2034	2703	2392	3841	4573	4635
Říjen	1314	1618	3207	2967	3701	3783	1959	2288	3156	3881	4554	5387
Listopad	1212	1522	2943	3162	3794	3789	2049	2365	3075	3965	4573	6200
Prosinec	1166	1426	2749	3205	3670	4051	2024	2403	3090	3615	4303	6948
Leden	1101	1355	2677	3236	3602	4937	2015	2412	3375	3466	3962	7483
Únor	1045	1237	2702	3326	3587	6686	1969	2393	3559	3481	3798	7697
Březen	992	1181	2550	3463	3571	7136	1981	2443	3705	3379	3581	8017
Duben	1054	1243	2496	3063	2995	7057	2012	2449	3671	3450	3500	7972
Květen	1150	1268	2404	2709	2471	7088	2043	2480	3729	-	-	7965
Hospod. rok	1311	1699	3118	3067	3611	5187	2041	2530	3320	3612	4141	6659

Pramen: ÚBS ČR a ZMP Berlín

Poznámka: A – polomoučnaté a moučnaté odrůdy SRN, B – lojovité odrůdy SRN, C – ČR

V průběhu roku 2004/05 ceny zemědělských výrobců postupně stále klesaly od hodnoty 3 240 Kč/t v září 2004 až do květnové hodnoty 2 374 Kč/t. Tvorbu cen v ČR bude stále více ovlivňovat poměr nabídky k poptávce nejen na tuzemském trhu ale i na trzích ostatních zemí EU, především bramborářsky vyspělých zemí tzv. EU 5. Ze srovnání CZV českých a německých pěstitelů vyplývá, že CZV u našich pěstitelů bývá zejména v prvních jarních měsících srovnatelně vyšší.

CZV konzumních brambor v ČR (Kč/kg) v roce 2005 a porovnání s rokem 2004 (I.jak. tř.)

Odrůda	Varný typ	CZV minim.	CZV maxim.	Průměr*	+ - rok 2004
AGÁTA	B	2,40	3,00	2,80	+ 0,33
AGRIA	B	2,00	3,80	2,60	-
DALI	BA	1,80	3,50	2,23	-
DITTA	B	1,70	3,50	2,40	-
IMPALA	B	1,80	4,00	2,47	- 0,36
INOVA	B	1,90	4,00	2,88	-
MARABEL	BA-B	1,80	4,00	2,67	- 0,05
MARENA	B	1,80	4,00	2,60	-
PRINCES	B	1,90	2,40	2,07	- 0,36
ROSARA	AB	1,70	4,00	2,52	- 0,13
OSTATNÍ	B	1,70	4,00	2,63	+ 0,13
LOUPANÉ – balené v PE a přepravka**		8,20	14,50	11,78	+ 0,28

Pramen: SZIF. Brambory v 25 kg pytlích i poloklecích s výjimkou vakuovaných

Poznámka: * Ceny v období 6. až 20. září, ** Vakuované

Průměrné měsíční spotřebitelské ceny konzumních brambor v Kč/kg

Marketingový rok	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06
Září	7,41	6,80	9,21	7,84	7,35	10,21	6,85	6,33
Říjen	6,83	6,47	7,82	8,10	7,25	11,14	6,47	6,46
Listopad	6,69	6,81	7,40	8,26	7,45	13,39	6,42	
Prosinec	6,84	7,21	7,02	9,12	8,01	14,19	6,61	
Leden	7,48	7,76	7,09	11,01	8,74	14,53	6,64	
Únor	7,76	8,17	7,19	14,25	9,17	14,95	6,73	
Březen	7,94	8,32	7,14	14,87	9,46	15,46	6,79	
Duben	7,97	8,53	7,16	14,97	9,66	15,86	6,96	
Květen	7,86	11,62	7,29	15,54	10,44	15,63	7,04	
Červen	14,23	15,49	24,27	15,11	19,58	15,76	12,50	
Červenec	9,34	12,02	11,22	9,14	11,18	9,16	7,84	
Srpen	7,31	10,74	8,66	7,69	9,66	7,51	6,52	
Průměr						13,92	6,72	

Pramen: ČSÚ

Poznámka: V červnu, červenci a srpnu se jedná o cenu raných brambor na českém trhu

V průběhu roku 2004/05 se spotřebitelské ceny ostatních konzumních brambor v jednotlivých měsících příliš nelišily a pohybovaly se v poměrně úzkém rozpětí od 6,42 Kč/kg do 7,04 Kč/kg v květnu 2005. Průměrná cena za 9 měsíců (září až květen) dosáhla hodnoty 6,72 Kč/kg, což je zhruba dvojnásobně nižší průměrná cena než v předchozím roce. I když spotřebitelské ceny brambor výrazně meziročně poklesly, pohybují se zhruba na dvojnásobné úrovni než ceny zemědělských výrobců za srovnatelné období. Spotřebitelské ceny konzumních brambor v prvních měsících roku 2005/06 (průměr 6,39 Kč/kg) zaznamenaly mírný pokles oproti cenovému průměru předchozího marketingového roku. Prodej konzumních brambor v maloobchodní síti ČR se pro spotřebitele postupně zlepšuje.

Brambory na výrobu škrobu

V roce 2005 vzrostla celková plocha osázených brambor na výrobu škrobu na **7 764 ha** (meziroční nárůst o 734 ha). Osázené plochy vzrostly za poslední 2 roky již o cca 1 100 ha. Nárůst ploch v těchto letech je podmíněn a limitován národní výrobní kvótou bramborového škrobu, která činí pro ČR 33 600 t. Podle odhadu ČSÚ k 15.9.2005 byla celková produkce brambor na výrobu škrobu v roce 2005 cca **252 tis. t** (meziroční nárůst o 45 %). V celkové produkci je však započtena i sadba brambor. Průměrný výnos brambor na výrobu škrobu odhaduje ČSÚ v roce 2005 na **32,51 t/ha**. Výnosy v roce 2005 vzrostly tak jako u ostatních kategorií brambor. Při vysoké produkci brambor (a zároveň i vyšší škrobnatosti) by mohli mít někteří pěstitelé problémy s uplatněním části nadprodukce u zpracovatelských závodů, které jsou smluvně vázáni odběrem pouze takového množství brambor, z kterého vyrobí jim stanovenou subkvótu bramborového škrobu. Pokud škrobárny vykoupí od pěstitelů i brambory nad stanovené množství, nedostanou pěstitelé za tuto produkci národní doplňkovou platbu. Na druhé straně nárůst produkce umožňuje lepší využívání kapacit škrobárenských podniků, které jsou podstatně vyšší než stanovené kvóty pro výrobu bramborového škrobu.

Brambory pro výrobu škrobu jsou v ČR převážně pěstovány v krajích Vysočina (43,5% podíl z celkové plochy), v Jihočeském kraji (28,9% podíl) a Středočeském kraji (16% podíl). V ostatních krajích ČR je pěstování spíše okrajovou záležitostí. V zemích bývalé EU 15 byly brambory na výrobu škrobu pěstovány v roce 2005 na celkové výměře **214,3 tis. ha**, převážně v zemích tzv. EU 5. Pěstování brambor na výrobu škrobu má v zemích bývalé EU 15 přibližně 18% podíl na celkových plochách brambor (v ČR je tento podíl jen o něco vyšší).

Vývoj sklizňových ploch a produkce brambor na výrobu škrobu včetně sadby

Marketingový rok	Sklizňové plochy (ha)	Průměrný výnos (t/ha)	Celková produkce (t)
1993/94	5 500	28,50	156 750
1994/95	5 205	17,59	91 560
1998/99	3 983	25,78	102 670
1999/00	3 851	22,98	88 493
2000/01	4 041	28,01	113 184
2001/02	5 221	25,05	130 759
2002/03	6 924	27,29	188 994
2003/04	6 650	18,31	121 765
2004/05	7 030	24,76	174 074
2005/06*	7 764	32,51	252 375

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * odhad ČSÚ k 15.10.2005

Vývoj sklizňových ploch a produkce brambor na výrobu škrobu podle krajů v ČR

	Pěstební plocha		Výnos (t/ha)		Sklizeň (t)		Podíl z plochy (%)	
	2004	2005**	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Středočeský	904	1 242	25,41	32,63	2	40	12,9	16,0
Jihočeský	2 240	2 113	24,61	32,82	5	69	31,9	28,9
Plzeňský	500	497	24,61	33,27	1	16	7,1	6,4
Pardubický	72	77	24,88	30,10	1	2	1,0	1,0
Vysočina	3 092	3 375	24,57	32,22	7	108	44,0	43,5
Ostatní celkem	222	460	26,65	28,66	5	14	3,1	4,2
ČR celkem	7 030	7 764	24,76	32,51	1	252	100	100

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * Pěstování v ostatních krajích je marginálního charakteru. ** odhad k 15.10.2005

Cenový vývoj brambor na výrobu škrobu v ČR

V sezóně 2004/05 poklesly měsíční průměrné ceny zemědělských výrobců na 1 461 Kč/t. Tato hodnota představuje meziroční snížení o 692 Kč/t. Snížení bylo m.j. ovlivněno i vyplácením dotací pěstitelům, které začalo až na sklonku roku 2004 již podle pravidel platných v EU.

Průměrné měsíční ceny zemědělských výrobců brambor na výrobu škrobu v Kč/t

Marketing. rok	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06
Září	2 026	2 139	2 021	1964	2 155	1 558	1 328
Říjen	1 968	1 843	1 929	1989	2 230	1 416	
Listopad	1 891	1 754	1 918	1865	2 074	1 441	
Prosinec	1 821	1 680	1 910	1900	1 677	1 430	
Leden	1 251	1 677	1 635		2 367		
Únor	848	*	1 903		2 093		
Březen	*	1 127	*		2 475		
Duben	*	711	*				
Květen	*	556	*				
Červen	*	*	*				
Průměr					2 153	1 461	

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * v takto označených měsících pramen ceny neuvádí

Sadbové brambory

V roce 2004 bylo v posklizňových zkouškách testováno 2 568 porostů sadbových brambor na celkové ploše 4 932,8 ha. V celkové výměře přihlášených množitelských porostů byly nejvíce zastoupeny rané odrůdy (31 %) a velmi rané odrůdy (25,6 %). Z celkové plochy bylo uznáno 89,4 %, nižší stupeň dostalo 3,6 % a neuznáno bylo 7,0 % ploch. Tyto výsledky charakterizují průměrný zdravotní stav brambor v posledních pěti letech. Situace je podstatně lepší než před rokem 2000, kdy bylo v některých letech i více než 20 % neuznaných ploch. Z pohledu virových chorob byla expedována většinou sadba na dobré úrovni, poněkud horší byla situace u skládkových chorob.

Na dovoz sadby se vztahuje oznamovací povinnost a to do 7 dnů po uvolnění z celního režimu. Z evidenčních a statistických důvodů se oznamovací povinnost vztahuje i na rozmnožovací materiál v rámci obchodu se zeměmi EU. U dodavatelů, kteří nesplnili tyto povinnosti, nebylo proto možné vzít přihlášky množitelských porostů do evidence.

V roce 2005 poklesla celková plocha přihlášených množitelských porostů na **4 504,3 ha**, což představuje nejnižší výměru v novodobé historii. Vzhledem k tomu, že je možné od letošního roku v ČR pěstovat veškeré odrůdy zapsané v evropské listině, zvýšil se však významně počet přihlášených odrůd na 178 (v roce 2004 bylo celkem 144 odrůd). Průměrná velikost osázené plochy na jednu odrůdu poklesla na 25,3 ha. Významnější zastoupení vzhledem k celkové ploše (více než 2 % na 1 odrůdu) má pouze 11 odrůd (50,45% podíl z celkové plochy).

Přihlášené množitelské plochy brambor v České republice

Rok	Osázená plocha brambor celkem v ha	Z toho množení	
		plocha v ha	% z celkové plochy brambor
1990	109 664	20 797	19,0
1991	113 858	18 742	16,5
1993	104 931	11 159	10,6
1998	71 855	5 291	7,4
2000	69 236	5 706	8,3
2001	54 297	5 310	10,1
2003	35 982	4 754	13,2
2004	35 974	5 030	14,0
2005	36 071	4 504	12,5

Pramen: ÚKZÚZ, ČSÚ

Poznámky: ¹⁾ plochy sadby brambor jsou již započteny v celkových plochách podle ČSÚ

Přihlášené množitelské porosty podle stupňů množení v ha – rok 2003 až 2005

Stupeň	SE 1	SE 2	E	C 1	C 2	Celkem
2003						
Plocha ha	37,60	45,65	260,85	1 625,14	2 783,70	4 754,54
Podíl v %	0,79	0,96	5,40	34,18	58,67	100,00
2004						
Plocha ha		91,30	316,65	1 728,87	2 893,24	5 030
Podíl v %		1,8	6,2	34,4	57,6	100,0
2005						
Plocha v ha		99,80	194,85	1 607,47	2 602,18	4 504,30
Podíl v %		2,2	4,3	35,7	57,8	100,0

Pramen: ÚKZÚZ

Přihlášené množitelské plochy v hektarech u nejvíce zastoupených odrůd v letech 2002 až 2005

Název odrůdy	2002	2003	2004	2005	Index 2005/2004
Impala	581,55	478,00	505,4	536,5	1,06
Marabel	282,60	312,00	323,3	326,0	1,01
Ornella	293,40	289,40	288,5	280,7	0,97
Dali	223,05	227,45	228,0	210,7	0,92
Rosara	210,25	186,95	192,9	168,5	0,87
Saturna	163,95	151,70	154,4	118,0	0,76
Kuras	144,90	177,71	90,9	67,8	0,75
Solara	154,80	137,20	138,0	64,5	0,47
Agria	139,69	122,90	138,4	146,2	1,06
Karin	138,45	155,04	140,0	77,4	0,55

Pramen: ÚKZÚZ

Struktura přihlášených množitelských porostů podle stupně množení je zhruba na úrovni loňského roku. Z celkové letošní přihlášené množitelské plochy 4 504,3 ha připadá opět největší podíl na stupeň C 2, celkem 2 602,2 ha. To představuje 57,8 % z celkové výměry. Naopak v nejvyšší kvalitě množitelských porostů stupně SE bylo přihlášeno pouze 2,2 %. Oproti minulému ročníku se snížila na 4,3 % plocha stupně množení E. I v tomto roce je vysoký podíl posledního množitelského stupně na celkové ploše přihlášených porostů.

Množitelské plochy v hektarech u vybraných odrůd v roce 2005 podle směru jejich užití

Odrůda	ha	VR*	R	PR	PP	P
Užití						
Impala	536	konzumní				
Marabel	326		konzumní			
Ornella	281				škrob, hranolky, lupínky	
Dali	211		konzumní			
Rosara	169	konzum, suš. výrobky				
Kuras	68					škrob
Karin	77		konzumní			
Saturna	118			škrob, lupínky		
Amylex	42				škrob	
Celkem**	4 504					

Pramen: ÚKZÚZ

Poznámka: *VR – velmi raná, R – raná, PR – poloraná, PP – polopozdní, P – pozdní

** všechny odrůdy

V ČR bylo koncem roku 2004 zapsáno ve Státní odrůdové knize celkem 121 odrůd bramboru. Vzhledem k tomu, že je od tohoto roku možné v ČR pěstovat veškeré odrůdy zapsané v evropské listině, zvýšil se podstatně počet přihlášených odrůd. V roce 2005 bylo pro registraci zapsáno do Státní odrůdové knihy celkem 29 nových odrůd bramboru všech užitkových směrů. Z tohoto počtu bylo například 6 odrůd vhodných ke zpracování na lupínky či hranolky. Zrušena byla naopak registrace u 4 odrůd.

Nejvíce rozšířenou odrůdou v množitelských porostech v roce 2005 je i nadále s 536,5 ha velmi raná odrůda Impala. Společně s další nejrozšířenější, ranou odrůdou Marabel, jsou tyto odrůdy vhodné na pěstování jako konzumní brambory. Z českých odrůd byla opět nejvíce zastoupena polopozdní odrůda Ornella (vhodná ke zpracování na škrob, hranolky či lupínky). Největší meziroční pokles pěstování zaznamenáváme u odrůd Solara a Karin, jejichž množitelské porosty poklesly v roce 2005 zhruba na polovinu. Meziroční pokles je také patrný u některých odrůd vhodných k pěstování na škrob (Kuras, Saturna a Amylex).

Dovoz a vývoz sadby brambor

Vstup do EU významně změnil i podmínky pro zahraniční obchod se sadbovými bramborami, kdy byly odstraněny mnohé administrativní a úplně i celní bariéry vzájemného obchodu se zeměmi EU. V důsledku této situace došlo k zásadnímu obratu ve vývoji salda zahraničního obchodu s touto komoditou v roce 2004/2005. Zatímco ve všech předchozích letech měla ČR výrazně pasivní saldo, tak v roce 2004/2005 dosáhla aktivního salda v celkové výši **20 201 t**. Hlavní příčinou bylo výrazné zvýšení vývozu sadbových brambor.

V roce 2004/2005 bylo do ČR dovezeno celkem **5 190 t** sadbových brambor v celkové hodnotě 54,57 mil. Kč. Veškerý dovoz byl realizován v rámci intrakomunitárního obchodu. Průměrná dovozní cena 10,51 Kč/kg je podstatně vyšší než u vývozu. S výjimkou roku 2003/04 nebyl dovoz výrazně odlišný od předchozích let. Nejvyšší dovozy sadby byly z Nizozemska (3 154 t) a z Německa 1 469 t.

V roce 2004/2005 bylo z ČR vyvezeno celkem **25 391 t** sadbových brambor v celkové hodnotě 48,48 mil. Kč. Z tohoto množství bylo pouze 210 t vyvezeno do třetích zemí. Množství vyvezených brambor představuje asi trojnásobek vývozu v roce 2003/2004. Nejvíce sadbových brambor bylo vyvezeno na Slovensko (16 271 t) a do Polska (8 886 t). Ostatní vývozy byly marginálního charakteru. Po udělení statutu shody fyto-sanitárních opatření proti bakteriální kroužkovitosti brambor s předpisy EU, se zlepšily podmínky pro vývoz sadby na Slovensko, které z důvodů výskytu bakteriální kroužkovitosti v ČR povolovalo předtím dovozy pouze na výjimku.

Dovoz a vývoz sadbových brambor v tunách

Hospodářský rok	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04*	2004/05 ¹
Dovoz	7 653,4	4 214,0	4 743,6	3 875,8	6 062,0	3 661,0	13 952,8	5 190,1
Vývoz	747,8	648,5	816,8	1 837,0	1 743,0	1 207,7	7 786,0	25 391,1
Saldo	- 6 905,6	- 3 565,5	- 3 917,8	- 2 038,8	- 4 319,0	- 2 453,3	- 6 166,8	+ 20 201

Pramen: Celní statistika ČSÚ

Poznámka: * do 30.6.2004, ¹ 1.7.2004 až 30.6.2005

Dovoz a vývoz sadbových brambor do České republiky v tunách v kalendářním roce

Kalendářní rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005*
Dovoz	1 279,6	8 538,2	3 592,6	4 595,9	3 616,8	6 141,1	5 343,4	13 573,3	3 863,3
Vývoz	1 038,9	672,0	818,0	643,5	1 837,0	1 743,9	1 254,2	15 370,2	17 741,9

Pramen: Celní statistika ČSÚ

Poznámka: * do 30.6.2005

BRAMBOROVÝ ŠKROB

V roce 2004 bylo podle údajů ČŠS v českých škrobárenských závodech vyrobeno celkem **33 644 t** bramborového škrobu při průměrné škrobnatosti brambor **20,11 %**. Produkce škrobu byla prakticky na úrovni stanovené národní kvóty ČR. V roce 2004 bylo dosaženo vysokého průměrného výnosu škrobu **6,5 t/ha**. Na výrobu škrobu v roce 2004 bylo zpracováno celkem 147 898 t brambor při průměrném výnosu 28,65 t/ha. Průměrná cena brambor byla v tomto roce 2 040 Kč/t, tedy o 140 Kč pod úroveň roku 2003. Produkce škrobu se meziročně významně zvýšila o 10 745 t, především v důsledku stanovené národní kvóty výroby škrobu v EU a podstatně vyššího výnosu brambor.

V roce 2005 odhaduje ČŠS podle stanovených kontraktů s pěstiteli výrobu 33 660 t bramborového škrobu při průměrné škrobnatosti 18,8 %. Průměrný výnos škrobu se odhaduje na úrovni loňského roku, tedy 6,5 t/ha. Na toto množství škrobu se předpokládá zpracování 152 301 t brambor. Podle údajů ČSÚ se odhaduje produkce brambor pro výrobu škrobu v roce 2005 na 224 494 t (včetně produkce sadby). Zpracování vyšší produkce brambor od pěstitelů budou zřejmě řešit zpracovatelské závody s pěstiteli individuálně.

ČR je z hlediska potřeby bramborového škrobu soběstačná, nicméně převažují dovozy ostatních nativních škrobů, zejména kukuřičného škrobu. Produkce kukuřičného škrobu převažuje především v teplejších oblastech v rámci EU, v ČR se nevyrábí.

Vývoj v pěstování a nákupu surovin pro výrobu bramborového škrobu v ČR

Rok sklizně	Plocha brambor ha	Průměrný výnos * t/ha	Průměrná škrobnatost v %	Průměrný výnos škrobu v t/ha	Průměr. cena brambor v Kč /t
1993	5 500	28,50	15,6	4,4	1 500
1994	5 205	17,59	16,2	2,8	1 700
1995	4 834	24,10	16,9	4,1	1 810
1998	3 983	28,20	18,1	5,1	2 080
1999	3 851	26,30	18,6	4,9	2 080
2000	4 041	34,09	18,2	6,2	2 020
2001	5 232	30,08	17,6	5,3	2 030
2002	5 007	35,00	17,6	6,2	1 970
2003	4 500	22,30	19,4	4,4	2 184
2004	5 173	28,65	20,1	6,5	2 040
2005**	5 143	29,61	18,8	6,5	1 977

Pramen: Český škrobárenský svaz

Poznámka: * Průměrný výnos brambor zpracovaných na škrob (bez sadby), ** kontrakty

Výroba bramborového škrobu v letech 2002 až 2005 v t

Roky	Zpracované brambory	Množství vyrobeného škrobu	Průměrná škrobnatost v %
2002	175 240	35 970	17,62
2003	99 189	22 899	19,44
2004	147 898	33 644	20,11
2005*	152 301	33 660	18,80

Pramen: Český škrobárenský svaz

Poznámka: * kontrakt

V posledních letech se v Evropě ustálil poměr spotřeby škrobů na 50 % kukuřičný, 25 % pšeničný a 25 % bramborový. V severnějších zemích včetně ČR ale pochopitelně výrazně klesá podíl spotřeby kukuřičného škrobu a převládá zde spotřeba obilních škrobů, popř. bramborových (jako v ČR).

Bilance zahraničního obchodu s nativním bramborovým škrobem

Saldo zahraničního obchodu ČR s nativním bramborovým škrobem v t – 11 08 13 00

Kalendářní rok	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005*
Dovoz	166,2	91,0	803,3	5,3	2 048	79	2 903,8	3 729,3
Vývoz	6 269,5	5 258,9	7 365,7	6 798,3	4 441,4	3 599,4	4 929,5	3 483,2
Saldo	6 103,3	5 167,9	6 562,4	6 793,0	2 393,4	3 520,4	2 025,7	- 246,1

Pramen: Celní statistika ČSÚ

Poznámka: * do 31.7.2005

V roce 2002 byl dovezen do ČR nativní bramborový škrob v celním režimu aktivního zušlechťovacího styku z Německa. Škrob dovezený v tomto celním režimu je přepracován na výrobky a opět vyvezen. Až do vstupu do EU byla ČR významným vývozcem bramborového škrobu, kdy bylo každým rokem výrazně aktivní saldo zahraničního obchodu. I když je po vstupu do EU ČR nadále významným vývozcem, tak saldo obchodní bilance se nyní v důsledku úplné liberalizace obchodu s EU vyrovnává. Dovozy nativních škrobů do ČR budou čím dále více ovlivněny aktuální situací na trzích hlavních producentů v rámci EU a situací na tuzemském trhu.

Bilance zahraničního obchodu nativních škrobů a výrobků ze škrobu

Pokud se týká dovozu nativních škrobů, tak s výjimkou posledního roku výrazně převažují dovozy kukuřičného škrobu. V posledních dvou letech se však významně zvýšily i dovozy bramborového škrobu. V roce 2005 dokonce převažuje dovoz bramborového škrobu nad dovozem kukuřičného. V roce 2005 se rovněž zřejmě v závislosti na nízkých cenách obilovin zvýšil dovoz pšeničného škrobu.

Nejvýznamnější dovozní položkou výrobků ze škrobu jsou v ČR jednoznačně glukózové sirupy CN 1702 30. V průběhu posledních 8 let se roční dovozy pohybují v širokém rozmezí cca 21 až 42 tis. t, přičemž vývozy jsou zanedbatelné.

Dovoz glukózových sirupů (1702 30) v tunách

Kalendářní rok	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005*
Dovoz	25 352	28 618	40 058	36 564	42 374	24 828	37 162	20 305

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * do 31.7.2005. Vývozy jsou pouze marginální

Dovoz a vývoz dextrinů a modifikovaných škrobů (3505 10 10, 50, 90) v tunách

Marketing. rok	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04*	2004/05**
Dovoz	7 070,0	9 566,7	11 899,1	12 389,4	13 201,1	21 211,3	17 269,3
Vývoz	1 999,5	2 466,7	4 064,5	7 305,8	10 128,4	13 123,4	17 392,3
Saldo	- 5 070,5	- 7 100,0	- 7 834,6	- 5 083,6	- 3 072,7	- 8 087,9	123,0

Pramen: Celní statistika ČSÚ

Poznámka: * 1.9.2003 až 30.6.2004, ** 1.7.2004 až 30.6. 2005

Dovoz a vývoz přípravků k úpravě povrchu na bázi škrobu (3809 10 10, 30, 50, 90)

Marketing. rok	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
Dovoz	6 034	4 199,7	3 638,3	3 528,9	2 812,3	2 959	2 886,0
Vývoz	345	304,9	381,4	191,4	172,7	108,0	192,3
Saldo	- 5 686,0	- 3 894,8	- 3 256,9	- 3 337,5	- 2 639,6	- 2 851,0	- 2 693,7

Pramen: Celní statistika ČSÚ

Dovoz a vývoz nativního škrobu, dextrinů a škrobových přípravků* v t

Druh škrobu	2003		2004		2005									
					leden		únor		březen		duben		celkem	
	D	V	D	V	D	V	D	V	D	V	D	V	D	V
bramborový	79	3599	2903	4930	114	370	252	496	311	481	454	538		
pšeničný	550	14	448	618	118	82	303	103	266	119	231	120		
kukuřičný	6010	12	6809	3	433	-	522	-	524	-	525	-		
ostatní	2257	41	2129	32	59	1	51	-	19	-	71	10		
celkem	8896	3666	12281	5583	724	453	1128	599	1 120	600	1 281	668		
dextriny	14564	12154	23286	15960	1514	1600	1439	1499	1542	1578	1504	1490		
škr. přípr.	2815	92	3755	114	261	8	95	3	111	10	223	3		

Druh škrobu	květen		červen		červenec		srpen		září		říjen		listopad		prosinec		celkem	
	D	V	D	V	D	V	D	V	D	V	D	V	D	V	D	V	D	V
bramborový	1064	535	1178	524	356	539											3729	3483
pšeničný	260	85	277	89	43	54											1498	652
kukuřičný	346	3	347	3	459	3											3156	9
ostatní	13	-	34	-	55	1											303	11
celkem	1683	623	1836	616	912	597											8685	4155
dextriny	1576	1613	1452	1501	1550	1146											10577	10426
škr. přípr.	231	7	91	10	205	9											1217	50

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * škrob – CN 1108 11-20, dextriny – CN 3505 10..., škrobové přípravky – CN 3809 10

Dextriny a modifikované škroby jsou v ČR významnou položkou jak dovozu tak i vývozu. V posledních třech letech významně vzrostl jak dovoz tak i vývoz těchto komodit. Saldo obchodní bilance bylo v předcházejících letech pasivní. V roce 2005 má ČR saldo prozatím vyrovnané.

Dovoz přípravků na bázi škrobu do ČR (CN 3809 10) je poměrně významný, zato vývoz je spíše marginálního charakteru.

Zpracovatelský průmysl na výrobu bramborového škrobu

Výroba bramborového škrobu se z původních 17 závodů v osmdesátých letech ustálila na současných pěti výrobních závodech. V ČR jsou v současnosti čtyři společnosti celkem s pěti závody, které zpracovávají brambory na škrob. Největší společností s celkovou výrobní kapacitou **30 tis. t** bramborového škrobu, je LYCKEBY AMYLEX, a. s. Horažďovice. Tomu odpovídá i nejvyšší přidělená kvóta **17 887 t** škrobu, což představuje 53,1% podíl na celkové národní kvótě škrobu ČR. Druhý největší závod Škrobárny Pelhřimov, a. s. mají asi poloviční výrobní kapacitu než má LYCKEBY.

ČR požádala v rámci předvstupního vyjednávání s EU o kvótu v celkové výši 51 tis. t. Nakonec byla dojednána národní kvóta ČR v celkové výši **33 660 t** bramborového škrobu, která byla rozdělena mezi 4 společnosti (celkem 5 závodů) následujícím způsobem:

Zpracovatelské závody na výrobu bramborového škrobu v ČR v roce 2005

Název a sídlo firmy	Výrobní závody	Kapacita zpracování brambor v t	Kapacita výroby škrobu v t	Přidělená kvóta v t
Amylex Radešínská Svratka s.r.o.	Hodíškov	10 000	2 000	1 387
LYCKEBY AMYLEX, a.s. Horažďovice	Horažďovice	150 000	30 000	17 887
NATURAMYL, a.s. Hamry	Hamry	20 000	4 000	2 213
Škrobárny Pelhřimov, a.s.	Pelhřimov, Chýnov	75 000	15 000	12 173
Celkem		255 000	51 000	33 660

Pramen: Český škrobářenský svaz

Celková zpracovatelská kapacita škrobářenských závodů ČR je přibližně o 52 % vyšší než je stanovená národní kvóta ČR.

Bilance výroby a spotřeby nativního bramborového škrobu* v tis. t

	1989/90	200/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
Počáteční zásoba	15,1	3,9	4,2	4,2	3,0	0,3
Výroba	46,1	30,1	29,6	36,0	22,9	33,6
Dovoz	2,7	0,8	2,0	2,0	0,3	2,9
Celková nabídka	63,9	34,8	35,8	42,2	26,2	36,8
Tuzemská spotřeba	44,5	24,0	27,3	34,8	21,8	31,7
Vývoz	8,0	6,6	4,3	4,4	4,1	4,9
Celková poptávka	52,5	30,6	31,6	39,2	25,9	36,6
Konečná zásoba	11,4	4,2	4,2	3,0	0,3	0,2

Pramen: Celní statistika, MZe a VÚZE

Poznámka: * Marketingový rok začíná 1.7. a končí 30.6. příštího roku

Tuzemská spotřeba bramborového škrobu v ČR se v posledních pěti marketingových letech pohybovala mezi cca 22 – 35 tis. t, přičemž nejvyšší byla v roce 2002/03. Tuzemská potřeba je kryta převážně z domácích zdrojů, dovozy jsou většinou nízké. Potřeba obilních škrobů je v ČR zhruba o třetinu vyšší než potřeba bramborového škrobu, i když se tento poměr začíná v posledních letech vyrovnávat.

Statistika výroby bramborového škrobu v ČR v roce 2004

	Kontrakt bramb. t	Výnos bramb. t/ha	Zprac. bramb. t	Nakoup. škrob t	Průměr. škrob. %
Škrobárny Pelhřimov a.s.	57 275	28	53 308	12 350	20,50
LYCKEBY AMYLEX, a.s.	85 813	29	78 970	17 696	19,80
NATURAMYL, a.s. Hamry	10 697	27	9 391	2 213	21,19
Amylex Radešinská Svratka s.r.o.	6 656	34	6 229	1 385	19,14
Celkem	160 441	28,65	147 898	33 644	20,11

Pramen: ČŠS, vypracováno na základě údajů jednotlivých výrobců

Cenový vývoj produkce bramborového škrobu

Měsíční vývoj cen průmyslových výrobců bramborového škrobu v Kč/t

Měsíc Rok	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1996	21 250	21 250	21 250	21 250	21 250	21 250	21 250	21 250	21 250	21 250	21 250	21 250
1997	21 250	21 250	20 833	20 500	20 167	20 167	19 767	19 767	19 767	19 767	19 600	19 533
1998	19 367	19 167	19 167	19 167	19 167	19 167	19 500	19 500	19 667	19 500	19 167	19 167
1999	19 167	19 000	19 000	19 000	19 500	20 000	20 000	19 033	19 033	18 233	18 033	18 133
2000	17 800	18 267	18 350	17 500	17 183	17 183	17 183	18 117	19 167	19 567	19 567	19 700
2001	18 753	18 753	18 820	18 820	18 820	18 820	18 820	18 820	18 753	18 786	18 786	18 786
2002	18 753	19 020	18 920	18 886	19 020	18 920	19 020	18 920	18 853	18 886	19 020	18 920
2003	18 853	18 700	18 700	18 733	18 733	18 700	18 700	18 733	18 733	18 700	18 533	18 566
2004	17 446	17 090	16 726	16 623	16 533	16 366	16 053	-	-	-	-	-

Pramen: ČSÚ

Cena průmyslových výrobců bramborového škrobu v ČR vykazuje již dlouhodobě pozvolný sestupný trend. Tento trend je m.j. odrazem nižších evropských cen a modernizace a zefektivnění výroby bramborového škrobu v ČR po postupné restrukturalizaci. Od srpna roku 2004 již ČSÚ nesleduje cenu průmyslových výrobců škrobu.

Společná organizace trhu v odvětví škrobu v rámci EU

Společná organizace trhu v odvětví škrobu v rámci EU je shrnuta ve třech následujících oddílech:

1. Legislativa
2. Stanovení a správa produkčních kvót bramborového škrobu
3. Systém finančních podpor pro výrobu bramborového škrobu

1. Legislativa

- Nařízení vlády č. 149/2005 Sb., kterým se stanoví některé postupy při provádění opatření společné organizace trhu se škrobem v platném znění.
- Nařízení vlády č. 543/2004 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 115/2004 Sb.
- Nařízení Komise ES č. 2236/2003, kterým se stanoví podrobná pravidla pro použití
- Nařízení Rady č. 1868/1994, kterým se stanoví systém kvót pro výrobu
- bramborového škrobu.
- Nařízení Komise ES č. 2235/2003, kterým se stanoví obecná pravidla pro použití
- Nařízení Rady č. 1782/2003 a č. 1868/1994, pokud se jedná o bramborový škrob.

- **Nařízení Rady ES č. 1868/1994**, kterým se stanoví systém kvót pro výrobu bramborového škrobu.
- **Nařízení Komise EHS č. 1722/93**, kterým se stanoví prováděcí pravidla k Nařízení Rady č. 1766/92 a č. 1418/76, týkající se výrobních náhrad v odvětví obilovin a rýže.

2. Stanovení a správa produkčních kvót bramborového škrobu

Stanovení a správou produkčních kvót bramborového škrobu je v ČR pověřen SZIF. Pro hospodářské roky 2004/2005 a 2005/2006 byla ČR přidělena národní kvóta v celkové výši **33 660 t bramborového škrobu**. Pro tento rok se nepočítá s vytvořením rezervy a proto byla celá kvóta rozdělena mezi jednotlivé výrobce škrobu. V rámci EU 25 byly největší kvóty produkce škrobu přiděleny Německu a Nizozemsku. Tyto 2 země mají téměř 60% podíl na celkové kvótě bramborového škrobu EU.

Kvóty v EU 15 pro výrobu bramborového škrobu na roky 2005/06 a 2006/07 v t

Členská země	Kvóta	Členská země	Kvóta
Německo	656 298	Švédsko	62 066
Nizozemí	507 403	Finsko	53 178
Francie	265 354	Rakousko	47 691
Dánsko	168 215	Španělsko	1 943
Celkem			1 762 148

Kvóty pro výrobu bramborového škrobu v nových členských zemích

Členská země	Kvóta	Členská země	Kvóta
Polsko	144 985	Lotyšsko	5 778
Česká republika	33 660	Slovensko	729
Litva	1 211	Estonsko	250
Celkem			186 613
Celkem EU 25			1 948 761

Pramen: NR (ES) č. 941/2005

Postup při přidělování individuální produkční kvóty

Na základě žádosti producentů, ve které byla uvedena jejich výroba škrobu za referenční období (roky 1999 až 2001), vypočetl SZIF pomocí koeficientů základní část jejich kvót, která byla celkem **24 213 t**. Zbývajících **9 447 t** (druhá část kvóty) rozdělil SZIF mezi producenty s přihlédnutím k podílu výše jejich investic do rozšíření vlastní výroby škrobu. Sečteme-li obě kvóty, dostaneme individuální produkční kvótu výrobce.

Sledování plnění kvóty

Každý výrobce, kterému byla přidělena produkční kvóta, má povinnost zasílat SZIF pravidelné měsíční hlášení o výrobě bramborového škrobu. Tato informace bude sloužit ke sledování plnění kvót. Hlášení mohou být kontrolována namátkovou kontrolou.

Překročení přidělené kvóty

Každý výrobce může v daném hospodářském roce využít navíc ke své kvótě **maximálně 5 % kvóty** stanovené na následující hospodářský rok. V takovém případě se kvóta na následující hospodářský rok příslušně sníží. Pokud by však překročení kvóty přesáhlo 5 %, je producent povinen vyvézt přebytečné množství mimo EU, a to bez nároku na vývozní subvenci.

Změna kvóty v důsledku změny vlastnických poměrů výrobce škrobu

Jakým způsobem se změní kvóta bude závislé na tom, zda došlo k fúzi, převodu podniku nebo závodu, k pronájmu nebo uzavření podniku. Např. při fúzi se kvóty podniků sčítají, v případě převodu podniku se jeho kvóta přidělí nabyvatelskému podniku atd.

3. Systém finančních podpor pro výrobu bramborového škrobu

SOT pro výrobu bramborového škrobu zahrnuje celkem pět druhů finančních podpor Administraci těchto finančních podpor provádí SZIF.

1. **minimální cena brambor**
2. **národní doplňková platba pěstiteli brambor**
3. **prémie výrobcům bramborového škrobu**
4. **výrobní náhrada při výrobě schválených výrobků ze škrobu**
5. **vývozní náhrada při vývozu škrobu a výrobků a zboží vyrobeného ze škrobu**

1. Minimální cena brambor

Výrobce škrobu musí platit producentovi brambor minimální cenu za brambory při dané škrobnatosti, která je stanovena Nařízením Komise č. 2235/2003. Zde je stanovena minimální cena ve výši **178,31 EUR/t škrobu**. Skutečná cena za 1 tunu brambor v EU se pak vypočte vydělením 178,31 množstvím brambor potřebných na výrobu 1 tuny škrobu při dané škrobnatosti. To je dáno v příslušné tabulce v Nařízení Komise č. 2235/2003. Výše minimální ceny je stanovena jednotně pro vůči členské země EU. Například při průměrné škrobnatosti 18,8 % v roce 2004/05, by byla stanovená minimální cena za 1000 kg brambor **39,42 EUR/t**. Při přepočítacím kurzu 29,533 Kč/EUR by byla minimální cena při této škrobnatosti **1 164 Kč/t**.

2. Národní doplňková platba pěstiteli brambor

Podle § 13 b nařízení vlády č. 115/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, mohou výrobci bramborového škrobu, kterým byla rozhodnutím SZIF přidělena subkvóta, zasílat na SZIF žádost o národní doplňkovou platbu pro pěstitele brambor.

Žádost o národní doplňkovou platbu podává Fondu výrobce bramborového škrobu, který má s pěstitelem brambor uzavřenu smlouvu. Výrobce může žádat dotaci pouze na množství, odpovídající výrobě ve výši jemu přidělené subkvóty. Platbu pak pěstitel obdrží opět od Fondu prostřednictvím výrobce. Ten převede poskytnutou částku na účet pěstitele brambor nejpozději do patnácti dnů ode dne, kdy tuto platbu od Fondu obdržel. Žádost o doplňkovou platbu podá výrobce nejpozději do konce druhého měsíce následujícího po měsíci, ve kterém výrobce převzal od pěstitele dodávku brambor v souladu se smlouvou o pěstování brambor pro výrobu škrobu.

Výše přímých plateb pro pěstitele brambor je stanovována Nařízením Komise č. 2235/2003. Producenti brambor v ČR obdrží v roce 2005 ve smyslu tohoto nařízení platbu ve výši **110,54 EUR/t bramborového škrobu** z rozpočtu EU. Z toho bude ze státního rozpočtu v hospodářském roce 2005/06 vyplácena tzv. národní doplňková platba (top-up) pěstiteli brambor v celkové výši **100,17 EUR/t škrobu** obsaženého v bramborách. Zbývajících 10,37 EUR/t škrobu dostane pěstitel jako platbu na 1 ha zemědělské půdy (v rámci SAPS). Uvedená sazba platí pouze v roce 2005/06, pro rok 2006/07 bude platba dorovnání nižší, neboť se zvýší platba SAPS. Národní doplňkovou platbu stanoví SZIF podle následujícího vzorce:

$$D = \frac{V \times PP}{V} - SAPS$$

Legenda ke vzorci:

- D – národní doplňková platba na 1 tunu škrobu
- V – průměrná výtěžnost škrobu v tunách z 1 ha = 6,93 t/ha
- PP – přímá platba EU na 1 tunu škrobu = 110,54 EUR/t škrobu
- SAPS – přímá platba na 1 ha zemědělské půdy = 71,86 EUR/t

Doplňková dotace bude pěstitelům vyplácena v Kč, ve směnném kurzu, který byl stanoven na 29,533 Kč/EUR.

Ilustrační výpočet příjmů pro pěstitele za 1 tunu brambor při škrobnatosti 18,8 %*:

Minimální cena brambor – **39,42 EUR** + Národní doplňková platba **22,15 EUR**.

Celkem: **61,57 EUR**, při výše uvedeném kurzu EUR = cca **1 820 Kč/ t brambor**.

* při vyšší škrobnatosti rostou příjmy za minimální cenu i doplňkovou dotaci.

3. Prémie výrobcům bramborového škrobu

Výše této prémie pro výrobce škrobu je stanovena v Nařízení Komise č. 2235/2003. Tato prémie je vyplácena ve výši **22,25 EUR/t bramborového škrobu**. Pro výpočet skutečné prémie na 1 tunu brambor se použije obdobný způsob jako při výpočtu minimální ceny brambor (22,25 EUR děleno množstvím brambor potřebných na výrobu 1 tuny škrobu při dané škrobnatosti). Vyplacení této prémie výrobcům škrobu je vázáno dodržením stanovených podmínek vůči producentům brambor. Jedná se především o převzetí smluvního množství brambor a zaplacení stanovené minimální ceny. Dále o převedení získaných přímých plateb za brambory nebo doplňkových národních dotací ve stanovených termínech na účet pěstitelů brambor.

4. Výrobní náhrada při výrobě schválených výrobků ze škrobu

Výrobní náhrada se poskytuje při použití **základního výrobku** (základní škroby a škrobové deriváty uvedené v příloze č. II nařízení Komise č. 1722/93) na výrobu **schválených výrobků** (příloha č. I NK č. 1722/93). Tato náhrada se vyplácí zpracovatelům škrobu, což nemusí být zároveň producenti škrobu. Aktuální výše náhrady je stanovována periodicky EK na 1 tunu základního škrobu. Výše je závislá na světové ceně kukuřice.

Jsou stanovovány dvě sazby výrobních náhrad, zvlášť pro bramborový škrob a zvlášť pro ostatní druhy škrobu. Výše náhrady pro škrobové deriváty se přepočte pomocí koeficientů uvedených v příloze č. II NK č. 1722/93. V roce 2005/06 se výše výrobní náhrady pohybovala (do konce října) v rozmezí **8,32 – 39,89 EUR/t základního škrobu**.

Výrobní náhrada se vyplácí na jednu tunu skutečně zpracovaných škrobů, tedy ne na jednu tunu finálního výrobku. Za tímto účelem jsou stanoveny normované spotřeby škrobů na jednotlivé výrobky.

Základním předpokladem pro to, aby výrobce mohl požádat SZIF o poskytnutí výrobní náhrady je jeho registrace u SZIF. Výrobce musí podat **Žádost o registraci v seznamu schválených výrobců**. Tato žádost pak podléhá následnému schvalovacímu procesu u SZIF. Podrobnější specifikace o výrobních náhradách včetně seznamu výrobků na něž se vztahují náhrady je zveřejněna na webových stránkách SZIF.

5. Vývozní náhrada při vývozu škrobu a výrobků a zboží vyrobeného ze škrobu

Vývozní náhrady jsou vypláceny vývozcům škrobu a výrobků z něj, kteří tyto výrobky vyvážejí do třetích zemí (mimo EU) a jsou uplatňovány i na obilné škroby. Subvence na vývoz byla zavedena z důvodu značně rozdílných materiálových nákladů na výrobu škrobu v EU a ve světě. Výše exportní subvence je pohyblivá a stanovuje se na základě Nařízení Rady č. 1784/2003. Výpočet subvence je nejvíce ovlivněn aktuální světovou cenou kukuřice.

Vývozní náhrada se vyplácí na jednu tunu skutečně exportovaného škrobu v nativní nebo zpracované formě. Za tímto účelem jsou stanoveny normované spotřeby škrobu, které jsou identické jako u výrobních náhrad. V roce 2003 a začátkem roku 2004 byly vývozní náhrady vypláceny v rozmezí **0 – 68,34 EUR/t škrobu**.

VÝROBKÝ Z BRAMBOR

V marketingovém roce 2004/05 opět vzrostl oproti předcházejícím obdobím dovoz některých položek výrobků z brambor, popř. upravených brambor. Významný nárůst dovozu výrobků přepočtených na syrové brambory nastal už od roku 2003/04, kdy dosáhl celkové hodnoty 131 495 t. V roce 2004/05 meziročně mírně vzrostl na **132 654 t**. Přitom před těmito dvěma roky byl dovoz podstatně nižší, v roce 1999/2000 například dosahoval pouze 60 % současné úrovně. Zvýšení dovozu výrobků z brambor společně se zvýšeným dovozem čerstvých brambor negativně ovlivňuje celý tuzemský trh brambor v posledních letech.

U položky vařených brambor zmrazených **CN 0710 1000** zaznamenáváme již druhým rokem poměrně významné zvýšení dovozu. V roce 2004/05 bylo do ČR dovezeno již 303 t těchto upravených brambor. V roce 2004/05 byly brambory dováženy především z Nizozemí a Polska, v roce 2003/04 výhradně z Polska. Významnou dovozní položkou jsou dále **CN 1105 2000**, vločky a granule

z brambor, které se dovážejí především z Německa. V roce 2004/05 bylo dovezeno celkem 2 465,4 t (po přepočtu je to přes 16 tis. t syrových brambor). Velmi výrazný meziroční nárůst dovozu (celkem o 7 050 t) byl realizován v roce 2004/05 u položky **CN 2004 1010** – vařené brambory nezmrazené. Nákupy těchto brambor do restauračních zařízení zřejmě v posledním období významně narostly. Tomuto trendu by se měl přizpůsobit i tuzemský trh zvýšením nabídky. Nejvýznamnější dovážanou komoditou z výrobků jsou již dlouhodobě zmrazené bramborové hranolky **CN 2004 1099**. Hranolků bylo dovezeno v roce 2004/05 celkem **23 748 t**, což je zhruba na úrovni předchozích let. Změnila se však teritoriální struktura dovozu. Zatímco do období vstupu ČR do EU jasně převažoval dovoz bramborových hranolků z Polska (zřejmě v důsledku 5% preferenčního cla) tak po vstupu se významněji zvýšil dovoz z dalších zemí EU (Belgie, Nizozemí) na úkor Polska.

Dovoz výrobků z brambor za kalendářní roky 2001 – 2004 v tunách

Název výrobku	Položka CN	2001	2002	2003	2004	Kč/kg**
Brambory i vařené, zmrazené	0710 10 00	14,4	91,7	21,7	335,9	9,71
Mouka, krupice a prášek z brambor	1105 10 00	125,5	242,0	144,4	200,0	9,05
Vločky, granule a pelety z brambor	1105 20 00	1 359,6	2 687,0	2 325,8	2 282,0	30,97
Brambory vařené jinak neupravené,	2004 10 10	4 715,4	3 619,9	3 143,8	6 870,0	12,30
Mouka, krupice, vločky, zmrazené	2004 10 91	0,8	0,2	0,0	0,0	0,0
Brambory konzervované ne v octě, zmraz.	2004 10 99*	21 438	24 380	28 899	25 831	15,33
Mouka, šrot nebo vločky	2005 20 10	221,6	830,6	1 174,1	1 108,1	47,71
Brambory krájené, smažené nebo pečené, též solené nebo ochucené, v hermetických obalech, vhodné pro okamžitou spotřebu*	2005 20 20*	270,9	94,1	291,8	770,9	64,08
Bramborové výrobky – ostatní	2005 20 80	1 076,2	911,5	657,7	1 275,3	27,76

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * 2004 1099 – bramborové hranolky, 2005 2020 – bramborové lupínky, ** Rok 2004

Dovoz výrobků z brambor za marketingové roky 2000/01 – 2004/05 v tunách

Název výrobku	Položka CN	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04*	2004/05*
Brambory i vařené, zmrazené	0710 10 00	15,9	88,7	26,8	110,7	303,0
Mouka, krupice a prášek z brambor	1105 10 00	70,4	219,8	163,9	81,4	267,1
Vločky, granule a pelety z brambor	1105 20 00	1 494,2	2 366,9	2 126,1	2 100,6	2 465,4
Brambory vařené jinak neupravené,	2004 10 10	5 515,0	3 711,7	3 841,2	3 324,1	10 374,8
Mouka, krupice, vločky, zmrazené	2004 10 91	0,0	0,8	0,2	0,0	1,0
Brambory konzervované ne v octě, zmraz.	2004 10 99	19 930	22 915	27 518	22 855	23 748
Mouka, šrot nebo vločky	2005 20 10	256,6	664,2	1 094,4	1 075,8	798,8
Brambory krájené, smažené nebo pečené, též solené nebo ochucené, v hermetických obalech, vhodné pro okamžitou spotřebu	2005 20 20	276,9	118,6	75,3	482,0	1 333,9
Bramborové výrobky – ostatní	2005 20 80	1 243,9	920,0	812,9	531,7	1 804,2

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * 1.9.2003 – 30.6.2004, 1.7.2004 – 30.6.2005

Vývoz výrobků z brambor za kalendářní roky 2001 – 2004 v tunách

Název výrobku	Položka CN	2001	2002	2003	2004	Kč/kg*
Brambory i vařené, zmrazené	0710 10 00	0,0	0,0	8,6	24,4	12,59
Mouka, krupice a prášek z brambor	1105 10 00	608,8	516,3	534,4	592,0	24,17
Vločky, granule a pelety z brambor	1105 20 00	107,6	203,8	54,0	359,4	19,4
Brambory vařené jinak neupravené,	2004 10 10	0,0	0,6	0,0	6,9	14,58
Mouka, krupice, vločky, zmrazené	2004 10 91	0,5	1,1	1,0	22,8	18,51
Brambory konzervované ne v octě, zmraz.	2004 10 99	2 615	3570	4 305	5 122,5	15,02
Mouka, šrot nebo vločky	2005 20 10	252,4	211,0	249,7	284,0	33,52
Brambory krájené, smažené nebo pečené, též solené nebo ochucené, v hermetických obalech, vhodné pro okamžitou spotřebu	2005 20 20	373,1	580,4	602,5	641,0	70,82
Bramborové výrobky – ostatní	2005 20 80	86,0	173,3	317,9	2 049,6	6,64

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * Rok 2004

V posledních dvou marketingových letech významně vzrostl i dovoz bramborových lupínků CN 2005 2020, které se dovážejí především z Polska a Německa. Zatímco v předchozích letech se dováželo do ČR méně než 300 t, tak v roce 2004/05 vzrostl dovoz již na 1334 t. Lupínky se dovážely především z Polska. V roce 2004/05 dále významně vzrostl i dovoz ostatních konzervovaných bramborových výrobků, na celkové množství 1 804 t.

Vývoz upravených brambor a výrobků z brambor z ČR je podstatně nižší než dovoz. V období před vstupem ČR do EU se vyvážela z ČR množství výrobků v přepočtu na syrové brambory přibližně v 1/5 až 1/6 objemu dovozu za stejné období. Po vstupu do EU se vývoz postupně poměrně významně zvyšuje a v roce 2004/05 již dosáhl 1/3 objemu dovozu. Tento trend může být jednou z cest jak čelit zvýšené konkurenci, především zemí EU.

V roce 2004/05 se podstatně zvýšil oproti předcházejícím rokům vývoz u následujících položek CS:

1105 2000 – vločky a granule z brambor (celkem 478,6 t).

2004 1099 – brambory konzervované – hranolky (celkem 6 333,8 t).

2005 2020 – brambory krájené – bramborové lupínky (celkem 1 538,8 t)

2005 2080 – bramborové výrobky ostatní (celkem 1 692,5 t).

Nejvýznamnějším teritoriem českého vývozu je Slovensko, kam vyvážíme významné množství bramborové mouky, hranolků i lupínků. Bramborové hranolky byly v roce 2004/05 ve větším množství vyvezeny ještě do Maďarska a Bulharska.

Vývoz výrobků z brambor za marketingové roky 2000/01 – 2004/05 v tunách

Název výrobku	Položka CN	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04*	2004/05
Brambory i vařené, zmrazené	0710 10 00	0,0	0,0	8,5	0,0	32,6
Mouka, krupice a prášek z brambor	1105 10 00	669,7	559,9	499,2	538,7	493,4
Vločky, granule a pelety z brambor	1105 20 00	114,1	163,0	98,3	161,6	478,6
Brambory vařené jinak neupravené,	2004 10 10	0,0	0,5	0,0	1,5	50,1
Mouka, krupice, vločky, zmrazené	2004 10 91	0,5	0,3	1,4	0,9	26,4
Brambory konzervované ne v octě, zmraz.	2004 10 99	2 322,3	3 571,3	3 948,0	3 555,0	6 333,8
Mouka, šrot nebo vločky	2005 20 10	232,3	235,4	242,4	206,1	301,8
Brambory krájené, smažené nebo pečené, též solené nebo ochucené, v hermetických obalech, vhodné pro okamžitou spotřebu	2005 20 20	528,2	557,8	502,4	507,5	1 538,8
Bramborové výrobky – ostatní	2005 20 80	72,5	153,8	220,6	819,2	1 692,5

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * 1.9.2003 – 30.6.2004

Přepočty bramborových výrobků na čerstvé brambory

Výrobek	Poměr výrobku k surovině	
	do roku 2001	od roku 2002
Brambory i vařené, zmrazené	1:1,15	1:1,9
Mouka, krupice a prášek z brambor	1:6,5	1:6,5
Vločky, granule a pelety z brambor	1:6,5	1:6,5
Brambory vařené jinak neupravené, zmrazené	1:1,15	1:1,9
Brambory ve formě mouky, krupice, vloček, zmrazené	1:3	1:6,5
Brambory konzervované ne v octě, zmrazené	1:2,2	1:3,3
Brambory ve formě mouky, šrotu nebo vloček	1:6,5	1:6,5
Brambory tence krájené, smažené nebo pečené, též solené	1:4,5	1:4,2
Bramborové výrobky – ostatní	1:2,2	1:3

Pramen: VÚZE, VÚBČR, ÚBSČR

Dovoz výrobků z brambor v t podle vybraných zemí (2002/03 až 2004/05)

Položka CN	Název	2002/03		2003/04	2004/05
		Země	t	t	t
1105 2000	Vločky, granule, pelety	Německo	1 505	1 394	1 324
		Nizozemsko	391	338	602
		Celkem	2 126	2 101	2 465
2004 1010	Brambory vařené, zmrazené	Německo	2 554	1 461	6 531
		Nizozemsko	1 078	1 195	1 551
		Polsko	-	572	2 195
		Celkem	3 841	3 324	10 375
2004 1099	Ostatní konzervované (ne v octě), zmrazené	Belgie	5 651	3 503	6 105
		Nizozemsko	2 708	1 923	2 740
		Polsko	18 831	16 850	11 965
		Celkem	27 518	22 855	23 748
2005 2080	Ostatní konzervované výrobky	Nizozemsko	531	261	294
		Německo	197	100	586*
		Celkem	813	532	1 804

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * Itálie

Vývoz výrobků z brambor v t do vybraných zemí (2002/03 až 2004/05)

Položka CN	Název	2002/03		2003/04	2004/05
		Země	t	t	t
1105 1000	Mouka, krupice a prášek	Slovensko	471	539	493
		Celkem	499	539	493
2004 1099	Ostatní konzervované (ne v octě), zmrazené	Bulharsko	1 598	891	1 115
		Maďarsko	1 748	1 547	2 281
		Slovensko	472	770	2 740
		Celkem	3 948	3 555	6 334
2005 2020	Ostatní konzervované výrobky	Slovensko	344	387	1 359
		Celkem	502	507	1 538

Pramen: ČSÚ

PŘÍLOHA

1. Stručný přehled celní ochrany EU vůči třetím zemím

Přehled smluvních celních sazeb, kterými chrání EU svůj trh vůči třetím zemím ve srovnání se smluvními celními sazbami, které ČR poskytovala při dovozu v roce 2004 v období do vstupu do EU:

Poznámka:

Obyčejným stojatým písmem jsou uvedena dovozní cla Evropské unie vůči třetím zemím.

Kurzívou jsou uvedena dovozní cla ČR platná do 30.4. 2004.

V EU existují v rámci řady položek celního sazebníku i preferenční kvóty se sníženou celní sazbou. V tomto přehledu uvádíme pouze preferenční bezcelní kvóty EU na rané brambory původem z Egypta a Maroka.

Brambory:

Brambory sadbové – 0701 10 00

celní sazba 4,5 %

celní sazba 3,2 %

Brambory k výrobě škrobu – 0701 90 10

celní sazba 5,8 %

celní sazba 100 %

Brambory rané – 0701 90 50 10 (od 1.1. do 15.5.)

celní sazba 9,6 %

Preferenční bezcelní kvóty:

- a) Egypt 190 tis. t (platnost 1.1. – 31.3.2005)
250 tis. t (platnost 1.1. – 31.3.2006)
- b) Maroko 84,4 tis. t (platnost 1.12.2004 – 30.4.2005)
127,2 tis. t /platnost 1.12.2005 – 30.4.2006)

celní sazba bez

Brambory rané – 0701 90 50 20 (od 16.5. do 30.6.)

celní sazba 13,4 %

celní sazba 8,5 %

Brambory ostatní – 0701 90 90 :

celní sazba 11,5 %

celní sazba 100 %

Výrobky z brambor a bramborový škrob:

Brambory vařené, mražené bez příměsí – 0710 10 00

celní sazba 14,4 %

celní sazba bez

Mouka, krupice a prášek z brambor – 1105 10 00

celní sazba 12,2 %

celní sazba 16 %

Vločky, granule a pelety z brambor – 1105 20 00

celní sazba 12,2 %

celní sazba 4 %

Bramborový škrob – 1108 13 00

celní sazba

166 EUR/ t

celní sazba 80 %

Brambory vařené, jinak neupravené – 2004 10 10

celní sazba 14,4 %

celní sazba 18,5 %

Brambory ve formě mouky, šrotu nebo vloček – 2004 10 91

celní sazba 7,6 %

+ zemědělský

komponent

celní sazba 18,5 %

Brambory ostatní – mražené, včetně přísad – 2004 10 99

celní sazba 17,6 %

celní sazba 18,5 %

Brambory konzervované ve formě mouky, šrotu nebo vloček – 2005 20 10	celní sazba 8,8 % + zemědělský komponent <i>celní sazba 18,7 %</i>
Brambory tence krájené, smažené nebo pečené, též solené nebo ochucené, hermeticky uzavřené, vhodné pro okamžitou spotřebu – 2005 20 20	celní sazba 14,1 % <i>celní sazba 18,7 %</i>
Ostatní konzervované brambory, nemražené – 2005 20 80	celní sazba 14,1 % <i>celní sazba 18,7 %</i>

Výrobky ze škrobu nebo přípravky na bázi škrobu:

Dextriny – 3505 10 10	celní sazba 9 % + 17,7 EUR/ 100 kg <i>celní sazba 80 %</i>
Esterifikované a etherifikované škroby – 3505 10 50	celní sazba 7,7 %
Ostatní modifikované škroby – 3505 5010 a 5020	celní sazba 9 % + 17,7 EUR/ 100kg <i>celní sazba 53,5 %</i>
Přípravky k úpravě povrchu, k apretování na podkladě škrobnatých látek, obsahujících méně než 55 % takových látek – 3809 10 10	celní sazba 8,3 % + 8,9 EUR/ 100kg
Přípravky k úpravě povrchu, k apretování na podkladě škrobnatých látek, obsahujících nejméně 55 %, ale méně než 70 % takových látek – 3809 10 30	celní sazba 8,3 % + 12,4 EUR/100 kg
Přípravky k úpravě povrchu, k apretování na podkladě škrobnatých látek, obsahujících nejméně 70 %, ale méně než 83 % takových látek – 3809 10 50	celní sazba 8,3 % + 15,1 EUR/100kg
Přípravky k úpravě povrchu, k apretování na podkladě škrobnatých látek, obsahujících nejméně 83 % takových látek – 3809 10 90	celní sazba 8,3 % + 17,7 EUR/100kg

Celní sazba u přípravků s obsahem škrobu byla v ČR vesměs nízká (3 % nebo 5 %)